

AKTUALNO Vprašanje

Kam gremo za praznike? Tako se te dni sprašujemo po delavnicah, tovarnah, na sestankih in na cesti. Letošnji prazniki delovnih ljudi so dobili pri nas še posebno obeležje spričo VII. Kongresa, na katerem je potrjena naša dosedanja pot, izbojevana s tolikimi težavami in naporji.

Da bi prvomajske praznike lahko čim prijetnejše preživeli, so kulturno-prosvetne, športne in druge organizacije poskrbeli za vrsto prireditve. Sindikalne organizacije v podjetjih pripravljajo za svoje kolektive razna zborovanja, izlete in druge manifestacije. Ob prilikih izletov na Javorniški rovt, na Planino pod Golico,

na Črni vrh, na Poljane in druge kraje, bodo za jeseniške železarje pripravili posebne kulturne sporedne. Sindikalne organizacije škofjeloških podjetij nameravajo sestaviti posebno štaeto, mladina »Jelovce« pojde na izlet na Pohorje. V tržiški predilnici so se dogovorili za posebno družabno prireditve kolektiva, ki naj bi bila 1. maja v Podljubelju. Za delavce »Iskre« iz Kranja pripravlja njihova sindikalna organizacija vrsto izletov v partizanski kraje, kot na primer v Begunje, v partizansko bolnišnico Franjo pri Cerknem in v druge turistično-zgodovinske kraje.

Skoro v vsakem večjem kolektivu namenimo prireditve skupne prireditve in z vsemi delavci za praznike. Pri tem pa ne gre zgolj za lepe, zgodovinske kraje, za kvalitetne prireditve, marveč za razpoloženje, za utrjevanje tovarištva v kolektivih, za srečevanje z delavci iz drugih kolektivov, za zblževanje, za prijateljske odnose med njimi, gre za praznovanje naših skupnih uspehov. V tem smislu so ti prazniki najlepša priložnost za poglobitev tovarištva med delavci in utrditev povezanosti v skupnih naporih pred nadaljnjam delovnim potodom.

K. M.

AKTUALNO Vprašanje

Tovariš Tito - ponovno generalni sekretar ZKJ

GLOAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETNO XI. ST. 33 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 28. APRILA 1958

Brigada se je vrnila

V naših sreih je pomlad

Kranj, 27. aprila. — Z današnjim popoldanskim vlakom ob 15.30 se je vrnila v Kranj prva gorenjska mladinska delovna brigada »Staneti Žagarja«, ki je bila od 10. marca na gradnji avtočete »Bratstva in edinstva«. S svojim delom je brigada postala dvakrat udarna. Med mladinci in mladinkami pa se jih je vrnilo 12 s priznanjem udarika, 22 pa je pohvaljenih. Na želeni postaj so predstavniki okrajnega komiteja LMS in drugih organizacij pozdravili graditelje in se jim zahvalili, da so dostopno zapravili gorenjsko mladino na tem pomembnem gradilišču.

Sveže, mlado kipenje v naravi in predpraznično razpoloženje nas prijetno vznemirja.

Tu je Prvi maj. Praznik narave, ki je hkrati pomladni praznik človeške družbe.

Proletarec je spoznal, da je moč zgraditi svet, dostojen človeka - ustvarjalca, le tako, da poprej podre izkorisčevalsko družbo. Zato se je ta proletarec v majskih dneh pred dvaindesetimi leti - bilo je v Chicagu - spoprijel s krvico. Tedaj se je začela zgodovina praznika solidarnosti delavcev

vsega sveta, praznika boja za svet brez krivice in nasilja.

V ta novi svet smo si v naši domovini že odprli vrata na stežaj. Zdaj ga gradimo še od znotraj.

Tudi Sedmi kongres Zveze komunistov Jugoslavije v Ljubljani, ki se je pravkar končal, je dal zgodovinski prispevek k tej naši gradnji.

Na tem kongresu je bilo med drugimi ugotovljeno, da prepriča naš sedanji sistem delitve dohodka 73 % družbenega proizvoda v državi v upravljanje podjetjem in komunam. Kje na svetu proizvajalci samostojno upravljajo s tako velikimi družbenimi sredstvi?

Naš proizvajalec, naš delovni človek je torej vzel usodo v svoje roke. Prvi maj je pri nas praznik ljudi, ki sami upravljajo s svojim delom in življenjem. Zdaj smo sredi drugačnega boja kot smo bili nekoč. Zdaj postavljamo zahteve sami sebi, ker gre za to, da bi se v prid kar najbolje gospodarili, toda gospodarili tako, da hkrati vzpostavljamo plemenitejše družbene odnose. O teh nalogah je pravkar razpravljalo tudi Sedmi kongres jugoslovanskih komunistov v Ljubljani.

Ta naloga ni pesem, ni idila, marveč hud napor, nepopustljiv spopad z vsem starim, preživljenim, ki se še ovija okrog novega, se mota pod nogami ter ovrira korak. Tepemo se tudi sami s seboj, sami v sebi, proti birokratskim usedlinam, proti vsačnemu egoizmu, za nov lik človeka, ki ne pozna samo samega sebe, marveč skuša čedalje bolj vklajevati svoje ravnanje z normami, ki jih oblikuje proletarska moral. Najtežje pa je premagovati negativne težnje v nas samih. To čutimo v vsakodnevnom delu upravljalcev. Denimo, na sejah delovskih svetov, ko sklepamo o delitvi dobička in nam narekujejo potrebe, da damo del sredstev za stanovanja, za ureditev problemov v občini

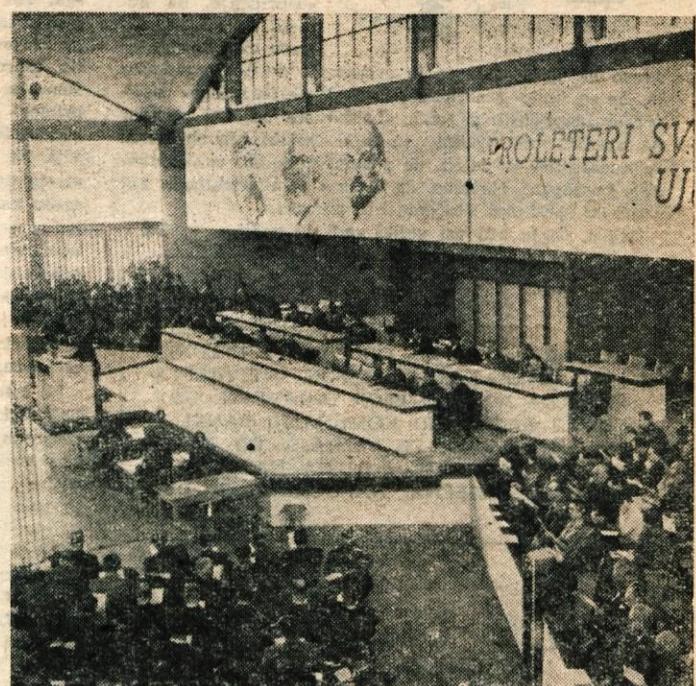
in podobno. To čutimo tudi v drugih organih upravljanja in oblasti, kadar nam lokalni egoizem skuša zamegliti potrebe širše skupnosti, ko se v upravljanju včasih oglaši samo proizvajalec, včasih pa samo potrošnik, in se hoče zriniti v ospredje samo lastni »jaz«, čeprav na škodo drugih.

Poglavito pa je vendarle to, da je v naši skupnosti čedalje več ljudi, ki se ne zapirajo več samo v ozki krog lastnega »jaz-a«, ker so doumeli, da je napredek posameznika odvisen od napredka celotne naše skupnosti. To zmago humane zavesti pa krepi in razvija ravno sistem samoupravljanja, v katerem rastemo ter se kalimo v nove ljudi, prežete s socialistično moralno, ki čutijo največje zadovoljstvo v tem, da lahko nudijo svojemu sočloveku vse, kar mu gre in se skupaj z njim veselijo njegovega napredka.

Zato ob našem prvomajskem prazniku čutimo pomlad tudi v svojih sreih. Iz takih sreih pa kličemo tudi vsem ljudem na svetu, ki težijo po miru, enakopravnosti, svobodi in človeškem dobrostanstvu:

Zivel prvomajski dan!

V soboto je v Ljubljani končal delo VII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Kongres je razpravljal o naših ciljih, o poteh in ukrepih, ki so pomembni za naš nadaljnji razvoj. Sprejet je osnutek programa, spremembe in dopolnitve k statutu ter resoličjo v prihodnjih nalogah. Kongres je izvolil tudi nov Centralni komitev in Centralno revizijsko komisijo. Tov. Josipa Broza-Tita je kongres ponovno izvolil za generalnega sekretarja CK ZKJ. Delegati so s soglasno izvolitvijo tov. Tita (ki je dobil prav vse glasove) izrazili voljo vseh jugoslovanskih komunistov, ki so jih poslali na kongres in voljo celotnega delovnega ljudstva Jugoslavije.

V dvorani Gospodarskega razstavnika v Ljubljani med zasedanjem kongresa

Gorenjska prvomajska razglednica

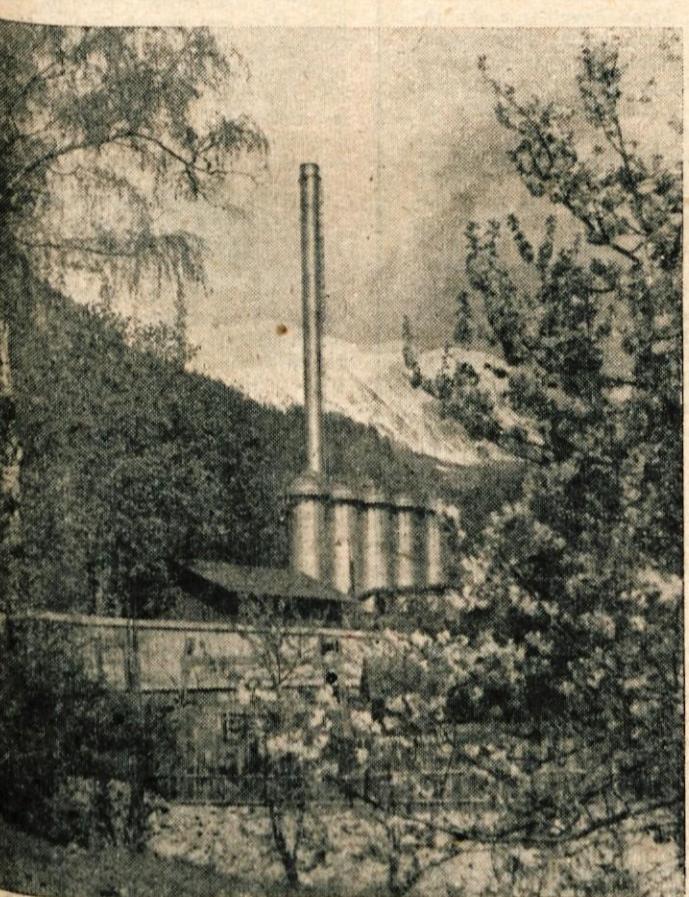

Foto: Franc Torkar

Izleti in kresovi za prvi maj

Kranj, 27. aprila. — Mladinski planinski odsek Kranj je na svoji današnji seji sklenil, da bodo mladinci v počasnitvah delovskega praznika in Dneva mladosti priredili več skupinskih izletov, po vseh bližnjih gorah pa bodo na predvečer praznika kurili kresove. Večina mladih planincev bo v patrolnem maršu šla na ogled partizanske bolnišnice »Franja« na Primorskem. — Mladinci iz Cerknega bodo priredili svojim tovarisjem lep sprejem, nato pa se bodo pogovorili med seboj o raznih problemih in delu mladincov v Kranju in Cerknem. Več manjših izletov pa bo poleg tega po bližnjih gorah.

-an-

NAŠ RAZGOVOR Izredno zanimanje za VII. kongres

Vsa naša domovina je te dni prisluhnila delu VII. kongresa ZKJ. Govori generalnega sekretarja tov. Tita, Rankoviča, Kardelja in drugih so bili predmet živahnih razprav ne samo v vrstah komunistov, marveč med vsemi delavci, med ljudmi v mestih in v vseh.

»Kako ste v vašem kolektivu sledili kongresu, o čem so delavci posebno govorili, kako jimi mislite pomagati, da bi laže razumeli delo in zaključke kongresa?« Tako smo vprašali sekretarja organizacije ZK v tovarni »Peko« v Tržiču.

»Že v torek, ob začetku kongresa smo imeli odprt sestanek. Tam smo pojasmili glavne smernice kongresa, kolikor so že bile znane. O katerem vprašanju, oziroma o katerem govoru s kongresa so naši delavci te dni največ govorili, je težko reči. Zanimanje med delavci je vsekakor veliko. Po končanem kongresu, ko bomo dobili končne smernice, nameravamo skupno s sindikalno organizacijo pripraviti širše sestanke in tolmačiti delavcem vsaj osnovne ugotovitve in zaključke kongresa.«

Tine Rojina v »Tiskaniku« v Kranju pa je v razgovoru povedal:

»Vse štiri naše osnovne organizacije ZK v kolektivu so imele v dnevnih kongresa posebne sestanke. Govorili so o pomenu kongresa. Po vseh oddelkih tovarne je bilo slišati te dни mnogo pogovorov o eksposozijah na VII. kongresu. Gradivo kongresa namenimo proučiti v organizacijah in potem tudi v sindikalnih aktivih in med delavci sploh. Seveda bo treba vse to praviti: zbrati najvažnejše točke iz celokupnega obilnega gradiva, tedaj jedro, in vse poljudno tolmačiti delavcem na sestankih. Toda te dni še ne bomo uspeli. Verjetno bo to še po praznikih.«

V Gorenjski predilnici v Skofiji Loka nismo našli sekretarja in smo se pomenili s predsednikom sindikalne organizacije. Zelo so čitali »Komunist« in si ga izpostavljali z rok v roke, kot nam je povedal, da bi se spoznali z delom kongresa. Te dni so delavci, kadar so učegnili, hiteli k radiju, da

bi poslušali govore, ali vsaj poročila. Kako bodo med kolektivom pomagali pri preučevanju zaključkov kongresa, o tem doslej v sindikalni organizaciji še ni bilo govorila. Gotovo pa se bodo o tem pomenili.

Albin Polk, org. sekretar na občinskem komitevu Jesenice:

»Po Jesenicah, Javorniku in povsod se te dni mnogo govori o delu Kongresa. Ljudje so se povsod zbirali okoli radijskih sprejemnikov in pridno segali po dnevnikih, da so sledili delu iz velike dvorane Gospodarskega razstavnika v Ljubljani. Kako bomo uredili preučevanje kongresnega gradiva, nismo še določili. Gotovo bomo pomagali organizacijam tem pri studiju.«

Stane Razdrh, »Sava-Kranj: »Vse obrate, kjer ni ropota, smo imeli ozvočene, da so delavci že med delom lahko sledili kongresu. Najbolj navdušeno so poslušali govor Tita. Seveda bomo vse posebej proučili in jih uresničevali v svojem bodočem delu.«

K. M.

PAPERKI PO SVETU

UPANJE ALI NEVARNOST?

Londonski »Times« piše o ekonomski krizi v Španiji in pravi: »Vsako leto v marcu začnejo asturijski rudarji negotovati, študentje na barcelonski univerzi prenehajo posečati predavanja, a iz različnih krajev v severozahodni Španiji prihajajo vesti o nemirih v industriji.«

Tudi »Times« uvidi, da ne gre pri teh nemirih za vpliv letnega časa, niti samo ekonomskih težav, marveč za politično krizo, ki je v Španiji že dalj časa očitna. »Times« pše: »Obstaja nevarnost, da bo slaba ekonomika situacija priveda do političnih sprememb, ki se ne morejo predvideti.«

Točno! Je le vprašanje, za koga je to nevarnost. Za veliko večino španskega ljudstva je verjetno ta možnost le vroče upanje.

PAROLE

Glavni odbor narodne fronte Čehoslovaške je pred kratkim izdal 46 prvomajskih parol. Parole so sploh v tej deželi velika moda. Od 46 parol jih je 9 posvečenih Sovjetski zvezzi, nato pa po vrsti po ena vsem ostalim socialističnim državam in strankam.

VLJUDNOST NI POPUŠČANJE

Vodja angleških laburistov Hugh Gaitskell je pred dobrim tednom na zelo vljuden način opozoril Američane na njihovo veliko napako, ki jima jo zamerijo mnogi ljudje po svetu. V razgovoru z dopisnikami nekih ameriških listov je najprej izrazil prepričanje, da bo prišlo do boljših odnosov med Sovjetsko zvezo in ZDA, nato pa je pripomnil, da bo to mogoče le, če se bodo Američani izogibali »krizarskem stališču v razgovorih z Rusi. «Lahko ste odločni, vendor morate biti tudi vljudni,« je dejal Gaitskell in ob koncu še dodal: »Mi bi želeli, da z nami nekoliko enakopravne postopate. Nočemo, da bi se z nami postopalo, kot z nekim satelitem. Hočemo biti partner.«

ABC

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNİK / UREJNA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA STEVIČKA 397 — TELEFON UPRAVE ŠT. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRAJNU 61-KB-1-Z-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

V prvi polovici tedna hladno, nevarnost slane. V drugi polovici nestalno vreme s pogostimi padavinami nevihtnega značaja.

ZNAK NA SKALI

Kdo ne pozna zgodbe o ladijach na Ljubljanci v času okupacije, ko je malo papirnato brodovje nosilo Ljubljancam prvomajski pozdrav z rdečimi zastavami? Do zob oboroženi okupator se je prav pred to malo, a vendor simbolično manifestacijo čutil nemočnega. Niti rafali niso mogli tega preprečiti. Ali pa dogodka, ko je bila velika rdeča zastava na dan prvega maja zjutraj vrh zvonika frančiškanske cerkve v Ljubljani? Zaman so se pobesneli fašisti trudili, da bi jo sneli, zmaniskali najboljše plezalce in akrobate! Samo osmešili so se.

Tak bes se večkrat doživljali tudi čuvanje protiviljudskih režimov po prvi svetovni vojni na Jesenicah. Prvi maj je bil vedno okrašen na nepričakovani način, ki je pokazal moč delavstva, enotnost naprednih sil in včasih duhovito zasmehovanje oblastnikov.

»Veliko takih dogodkov se spominjam,« je dejal Franc Skerl, ki je bil takrat med organizatorji raznih izletov, širjenja naprednega, marksističnega čista, trošilnih akcij in drugih manifestacij jeseniških železarjev.

Ob nekem takem prvomajskem prazniku si železarji niso mogli pomagati iz zagate. Na visoki smreki za »štroke«, kot pravijo domačini temu kraju, je plapala velika rdeča zastava. Ljudje so plokali od radosti, železarji pa so skakali naokoli, iskali krivce, sledove. Nič! Zaman so tudi iskali otroke in delavce, ki bi splezali na smreko, ki je bila namazana s spolzko ilovico in površino celo ovita z bodečo žico. Vse to je bilo storjeno v noči pred prvim majem. Končno so prisili delavce, da so smreko posekali, kar je pa dalo Jeseničanom povod za še večje veselje, prvomajsko razpoloženje in dovtipe na račun takratnega režima.

*

Lepega prvomajskega jutra, Skerl se ne spominja točno, ali je to bilo 1927. ali 1928. leta, pa je Jeseničane prijetno iznenadil velik znak srpa in kladiva na visoki, navpični skali pod Mežakljo. Znak je bil narejen v čudovito točnih dimenzijah z belim apnom v premeru morda 8 do 10 metrov. Ljudje na Jesenicah, na Javorniku, tja do Koroške Bele, so iznenadeni odpirali okna v sveže pomladansko jutro in občudovali mogočni proletarski znak v hribu nasproti. Klicali so drug drugega, se zbirali na dvoriščih in cestah, ugibali, kako je bilo moč narediti ta znak čez noč. Praznično razpoloženje je bilo še toliko večje, svečnejše.

Kongres se je končal ...

Delegati so se razšli, velika dvorana na Gospodarskem razstavišču se je izpraznila, Ljubljana počasi spet dobiva od praznične vsakdanje podobo. VII. kongres ZKJ se je končal.

Toda ostal bo njegov pomen in odnev po širnem svetu. Na stotine pisanih strani, referat, govori in razprave, besede in misli — vse to bo ostalo kot trdai temeljni kamn nadaljnemu razvoju socializma ne samo pri nas, marveč tudi za ostali svet. Kongresni dogodki so nam še preblizu, da bi lahko v vsej veličini, v celotnem obsegu in pomenu ocenili vlogo VII. kongresa za nadaljnji razvoj socialistične misli, toda že nekaj obrobnih značilnosti napoveduje mogočen odnev v svetu in bogat prispev k razvoju in napredku mednarodnega delavskega gibanja.

Ne bo pretirano, če rečemo, da je ves svet prisluhnih poteku VII. kongresa. Sledili so mu tisti, ki so glasno ali tiho odobravali stališča ZKJ, in tudi tisti, ki iz tega ali onega vzroka niso prijazno glejali na njegove sklepe.

Tujo časopisje in radijske postaje že zlepa niso posvečale Jugoslaviji tolikanj prostora v svojih stolpcih ali oddajah, kot so tokrat. Britanske radijske postaje so malone vsako uro poročale o najvažnejših dogodkih s kongresa, skoraj vsak časopis je poleg poročil prinesel tudi daljši komentari, »New York Times« pa je samo v eni številki posvetil skoraj celotno stran VII. kongresu.

Takšna pozornost je tudi upravljena. VII. kongres je bil pravcati pregled temeljnih stališč, uspehov, kritičnih pogledov in načrtov za naš notranji razvoj in pogledi Jugoslavije na mednarodna dogajanja. Vse to, kar se je nabiralo počasi v zadnjih letih, je zdaj zbrano in urejeno v kongresnih materialih, teoretično obdelano in posplošeno ter ilustrirano s praktičnimi primeri in vsakdanji živo prakso socialistične graditve v Jugoslaviji. Ni naš namen, da bi na tem mestu govorili o pomenu VII. kongresa za nadaljnji razvoj socializma v naši deželi, vseeno pa lahko ugotovimo, da bodo izkušnje in ocene dosedanjega dela in dosežkov v socialistični graditvi Jugoslavije izredno dragocen doprinos k teoretični in praktični zakladnici mednarodnega gibanja nasprotni.

Ni bilo brez osnove, da je neki holandski socialistični novinar v razgovoru dejal, da je jugoslovansko socialistično gibanje trenutno najbolj napredno v svetu in da ga je zato treba podpreti, pa čeprav se marsikdo z jugoslovanskimi stališči ne strinja od vejice do pike.

Na kongresu samem je bilo nekaj novinarjev, predvsem iz zadeželj, ki so zgozl hlastali za senzacijami in površno ocenjevali vse pomen kongresa z ozkih blokov-

skih pozicij. Zato je tudi nekaj zahodnega časopisa samo ugibale v starem duhu hladne vojne, kam neki se bo zdaj nagnila Jugoslavija, na katero stran, h kateremu bloku. Ti so tudi »obsodili« našo državo, da se je pomaknila bliže k Vzhodu, medtem ko so pa v vzhodnih deželah trdili, da smo »enako oddaljeni od obeh blokov, namesto, da bi bili povezani v socialističnem taboru.« Toda VII. kongres je jasno izrazil stališče, da položaj Jugoslavije ne gre meritri po centimetru oddaljenosti od tega ali onega bloka, pač pa po njegovih načelnih stališčih. Jugoslavija pa je že dostikrat izpričala svojo privrženost politiki aktivnega sožitja; to pomeni, da je proti blokovski politiki, ki spokopava

temelje miru in nenehno grozi z novim vojnim spopadom. Jugoslavija vztraja na svoji neodvisni poti, na načilih enakopravnega sodelovanja, v boju za ohranitev miru in za nadaljnji razvoj resničnega proletarskega internacionalizma.

VII. kongres ZKJ je ponovno jasno in nedvoumno potrdil takšno usmerjenost jugoslovanske politike, odločno je odgovoril na nenehne kritike z Vzhoda in na sumljive dvome z Zahoda. Neusmiljeno je zavrnil vse tiste nepoštenje račune z dozdevno razcepilnostjo v vodstvu in v vrstah Zvez komunistov ter vnovič potrdil nezljivo enotnost jugoslovanskih narodov v boju za graditev socializma po poti, ki so si jo sami izbrali.

Obiski tujih delegacij

Razen drugih delegacij iz inozemstva, ki so si v času VII. kongresa želele ogledati naš gospodarski napredek in družbeno ureditev, so v zadnjih dneh obiskale Gorenjsko tudi delegacija Izraela in Alžirja. Dva predstavnika Fronte narodne osvoboditve Alžirije sta v petek, 25. t. m. obiskala Bled, blejski grad in si ogledala tamozni muzej. Zlasti pa sta bila presenečena ob grobovih talcev v Dragi pri Begunjah in ob ogledu zaporov v Begunjah. Z zamjanjem sta poslušala razlagi o našem odporu in partizanstvu, o terorju okupatorja in si beležila razne podatke. V tovarni »Iskra« sta se prav tako zanimala za podrobnosti iz organizacije dela in za kvalitetne izdelke. Tovarna »Iskra« je isti dan obiskala tudi delegacija Združene delavske partije (MAPAM) Izraela (na slike), ki se je zanimala za vprašanja o proizvodnji, za položaj delavstva in njegovo vlogo v delavskem samoupravljanju.

POČASTILI SO SPOMIN PADLIH ZEBLJARJEV

Jesenice, 27. aprila. — V žebljarni Zelezarne Jesenice je bilo danes dopoldne odprtje spominske plošče žrtvam okupacije članov kolektiva žebljarne jeseniške železarne. Pred spominsko ploščo se je zbralo nekaj sto svojcev padlih žebljarjev ki so prisostvovali žalnemu programu. O pomenu važnosti odprtja spominske plošče ob obletnici ustanovitve Osvobodilne

fronte Slovenije je govoril član delovnega kolektiva obrata Rok Globočnik, medtem ko so ostali program komemoracije izvedli peski zbor in godba na pihala Svobode Jesenice. Žebljarji so z odprtjem spominske plošče sicer pozno, vendar nadvise dostopno počastili spomin padlih žebljarjev v NOB. U.

DVE RAZSTAVI V MESTNEM MUZEJU V KRAJNU

Kranj, 27. aprila. — Sinoč je bila v počastitev praznika dela otvoritev razstave Kluba likovnih delavcev Gorenjske. To pot se člani kluba s svojimi deli že četrtek predstavljajo ljubiteljem likovne umetnosti. Ive Šubic je zastopan z grafiko in olji, Melita Govorkova in Milan Batista z barvno in črno-belo grafiko, Ljubo Ravnikar z akvarelom in Saša Kump z sceniskimi osnutki. Cene Ribnikar in Janko Gregorka pa razstavljata malo plakatov. — Razstava bo odprta do 12. maja.

V zgornjih prostorih muzeja pa je bila ta dan otvoritev I. razstave muzejskih predmetov iz zbirki gorenjskih ljubiteljev. Zastopani so numizmatika, folklora, umetnost obret in številni kulturno-zgodovinski predmeti. Med razstavljenim gradivom predstavlja Petkovškova sliko »Perice« posebno redkost. — To pot razstavlja tudi kranjski numizmatični amater A. Pogačnik del svoje numizmatične zbirke pod naslovom »Pričak denarstva v naši ožji in širši domovini od antike do konca 15. stoletja«. Razstavljen je kovanji denar, ki je krožil kot zakonito plačilno sredstvo na naših tleh v navedenem razdobju. — Razstava bo odprta do 20. maja. S.

POPRAVEK

V številki »Glasu Gorenjske« dne 25. aprila nam je v članku »Ali je podražitev vode upravljena?« ponagajal tiskarski skrat. V razpredelnicah, kjer so navedene cene vode, se mora pravilno glasiti: Za široko potrošnjo (m³ vode) dosedanja cena 10 dinarjev, nova cena 20 dinarjev.

V »Glasu Gorenjske« z dne 25. aprila pa je prišlo v naslovu članka, ki vabi na praznovanje krajnega praznika v Begunjah, do zamenjave datuma. Krajnji praznik je 4. maja in ne 14. maja.

Uredništvo

naša kronika

V KRAJNSKI OBČINI BODO ODLIKOVANI NAJZASLUŽEJNEJE DELAVE

Med drugimi svečanosti, ki bodo v teh dneh v počastitev Prvega maja, pripravljata malo svečanost tudi Občinski ljudski odbor v Kranju. 30. aprila bodo najzaslužnejšim delavcem v kranjski občini podeli odlikovanja za njihove zasluge in jim priznali skromno zakusko. Predvidevajo, da bo ob tej priliki odlikovanjih okoli 30 delavcev kranjske občine.

PET NOVIH TRGOVSKIH LOKALOV NA RAVNAH PRI TRŽIČU

Ob Prvem maju bodo v Tržiču dogradili novi stanovanjski in trgovski objekt. V objektu bo pet trgovskih lokalov (mesnica, trgovina, bife, prodajalnica zelenjave, kruha in mleka) in sedem družinskih stanovanj. Občina bo oddala to poslopje v načem trgovskim podjetjem. Tako bodo prebivalci novega naselja, ki raste na Ravnah, lahko ugodno nakupovali v neposredni bližini stanovanj. Odpadno jih bo precej poti, in gospodinje ne bodo žamnjele za nakup vseh delavcev.

V TRŽIČU NOVA PEKARNA

1. maj, Praznična dela, bo Pekarna v Tržiču praznovala nadvse svečano. Na ta dan bo slovenska otvoritev novih pekarnih prostorov.

To ne bo samo pomemben dogodek za delovni kolektiv Pekarne, temveč za vse prebivalce Tržiča in bližnje okolice. Že daje so tamkajšnji prebivalci občutili pomanjkanje pekovskih proizvodov, predvsem najrazličnejšega peciva, saj je bila dnevna kapaciteta stare pekarne le do 3000 kg pekovskih izdelkov. Poleg tega pa so bili dosedani prostori pekarne higienično skrajno neprimerni.

Nova pekarna, za katere izgradnjo in notranje opremo je bilo potrebnih 32 milijonov dinarjev in je opremljena z najmodernejšimi stroji in napravami naših podjetij, pa bo lahko zadostila vsem potrebam. Njena zmogljivost bo 7000 kg pekovskih izdelkov dnevno. FaBo

V TRŽIČU BODO UREDILI GROBIŠČE PADLIH

Za prvomajske praznike bodo v Tržiču uredili tudi skupno grobišče padlih partizanov. Grobišče bo urejeno ob splošnem tržičkem pokopališču. Tako se bodo Tržičani vsaj delno oddolžili 43 partizanom, ki so padli v času NOB v Tržiču in bližnji okolici.

DELIKATESA V PREUREJENEM LOKALU

Del lokalna kranjske »Delikatesa« že nekaj časa preurejajo. V tem času »Delikatesa« posluje v utemnjem prostoru. Na upravi podjetja »Delikatesa« menijo, da bodo dela pri prvem delu preurejenega lokalja končana do prvomajskih praznikov in da bodo za te praznike potrošniki lahko kupovali že v modernem preurejenem lokalju. Za tem pa bo začeli z drugo fazo del.

RAZVITJE SINDIKALNEGA PRAPORA V TOVARNI LEPENKI TRŽIČ

V Tovarni lepenke v Tržiču se v teh dneh še posebej pripravljajo na praznovanje prvega maja. Prvega maja bodo namreč praznovali dvojni praznik. Razvili bodo prapor sindikalne podružnice, za tem pa prideliše zavaro za člane kolektiva in njihove sproge.

Upravljavci o sebi

Dosti več vem...

Sele dvajseto pomlad doživljala. Vendar je na obrazu Slave Kristan nekaj bolj resnega, preudarnega, nekaj, kar redko najdeš pri mladini teh let. Vsaj tako je bila videti, ko smo jo v »Tiskanih« našli, se usedli in se razgovarjali njo.

»Dvakrat zaporedoma sem bila izvoljena v delavski svet,« je dejala samozavestno. »Dve leti izkušenj imam, je še pristavila z nasmehom in se koj spet zresnila, kot da je pripravljena razlagati vsakovrstna vprašanja iz proizvodnje ali komerciale, težave in probleme tega velikega kolektiva tekstilcev.

»Za katero stvar ste se najbolj zavzemali v delavskem svetu?« Za avtobus,« je dejala potem, ko je nekaj časa razmišljala. V skladu z svobodno razpolaganje se je zbral že več milijonov. »Kupimo kaj, kar bo vsem v korist,« so menili delavci. Prevladovalo je želja po avtobusu.

»Na seji delavskega sveta pa so nas prepričevali, da ni denarja, da... Dolgo smo se borili in končno uspeli. To mi je v največje zadoščenje. Najbolj

Ko ste bili v zagati...

Med kupi klobukov in velikimi zaboji s tulci smo prišli v zadnjo, temačno sobo uprave podjetja »Šešir«. Andrej Franko, ki je polna tri leta vodil seje delavskega sveta kot predsednik tega samoupravnega organa in je tudi sedaj še izvoljen v delavski svet in tudi v upravnem odboru, je bil takoj pripravljen na razgovor.

— Ali ste v vseh teh letih bili kdajkoli v zagati, ali, recimo, v nerodnem položaju, ko ste vodili sestanke delavskega sveta?

— Kako to mislite? — je vprašal začuden nad našo nenavadno radovednostjo. Po kratkem razmišljaju pa se je domisil, kdaj je bilo »najtežje«, kot pravi on sam. Lani jeseni. Na delavskem svetu so razpravljali dobiček. Ce bi ga razdelili, bi dobil vsak kakih 4.000 dinarjev. Delavski svet pa je sklenil, da tega denarja ne bodo delili, ampak porabili za druge, skupne korisnosti kolektiva. Na seji so člani to kar lepo razumeli in sklep po-

trdili, v kolektivu samem pa so naslednje dni mnogo govorili o tem in nekaj delavcev ni bilo zadovoljnih s sklepom. Večinoma vsi so valili krivo na predsednika in Andrej takrat pri nekaterih ni bil prav nič dobro zapisan. »Vendar pa spet ni bilo tako hudo,« pravi Andrej. »Ko smo delavcem vse pravilno pojasnili, so razumeli in niso me več gledali postrani.«

»Vaše največje zadovoljstvo?«

»Da nam je uspelo vzpostaviti lastno trgovino tudi v Zagrebu,

ki je naš največji potrošnik.

Zdaj prodajamo tudi tam lepše klobuke in ceneje, kot prejšnje

trgovine. Dolgo smo se borili za to in mnogo rešetali na sejah.«

»Kaj mislite o novih članih?«

»Prav je, da se čimveč delav-

cev uti v tem organu. Glavno je,

da spoznajo vse skладe, njihove

namene in način njihovega for-

miranja. Jaz sem se največ na-

učil v praktičnem delu. Tako se

bodo tudi drugi in prav je takoj!«

»Ja« naj bo »ja«

Na suhljem, neobritem obrazu Aloja Sušteršča so se nenačima doma izgubile gube nasmeha in pojavitve so se potete resnosti na nagranjenem čelu, ko je priprovedoval o svojih dveletnih izkušnjah v delavskem svetu. »Kadar se nekaj sklene, kadar večina reče »ja«, potem mora biti »ja« za vse! To bi jaz reklo, če že hočete vedeti, kaj me je kot člana delavskega sveta najbolj pogrelo,« je pristavil.

Vsakogar enako upoštrevati

Povedal je primer o razpravljanju glede tarifne politike v Zelezarni Jesenice, o delovnih odnosih in o drugem, kar so na sejah delavskega sveta pretresali, reševali in sklepal. Bilo je vse lepo in sklenjeno in urejeno. Toda kar na lepem se je nekdo nekaj spomnil ter meni nič tebi nič delal po svoje, mimo sklep delavskega sveta. »To me je nekajkrat razjezilo,« je dejal Alojz v pribil, da so člani sveta še pre malo odločni, da bi povedali vsakemu svoje. Po njegovem mnenju člani delavskega sveta vse preveč prepuščajo besedo vodilnim, stro-

V modri delovni obleki, kakor smo ga srečali v jeseni Železarni, je bil videti Lojze Božič ves drugačen kot ga sicer vidimo na sejah občinskega ljudskega odbora, ali v delavskem svetu, kjer ima malone 7 let prakse, in v drugih organih.

Spomnjam se samo enega primera, da sem šel s seje posebno potri,« je začel pripravljati. Bilo je v dobi hajke proti strokovnjakom, ko se je podcenjevala njihova vloga v podjetju. Razpravljali so o dveh delavcih, ki so ju dolžni resničnih in namislijenih »grebov«. Besede so postajale vedno ostrejše, predlogi odsode prekriti. Takrat se je dvignil tovarš. Zavzel se je za obdolženca in trdil, da ni vse tako črno, da so soodgovorni drugi, vsi... Vzdignil se je vihar, skoraj mu niso dovolili, da bi v miru do konca povedal. Pri glasovanju so ga preglašivali.

»Ni mi bilo hudo,« pravi Božič danes, »ker nisem prodrl, ker me ni nihče razumel in podprt, hudo mi je bilo le, ker sem bil prepričan, da smo tema sodelavcem storili krivico. Samo to

»To ne bo težko. Govoriti in povedati je treba vse.«

»Na sestankih ali tako mimo-

grede ob malicah, ob prililikah?«

»No da, tako, bolj v ožjem

krogu bom skušala delovati, v

podrobnih razgovorih v našem

oddelku.«

Tu je spet Olga v zadregi ugo-

tijala, da na večjih sestankih,

v dvoranah ne bi mogla govoriti.

Zaželegli smo ji, da bi se čimprej odresila govorniške treme in utrdila samozavest, kot je to že uspel tisočim mladim delavcem v samoupravnih organih.

zali, da so pridobili kaj dosti znanja.«

Vsulo se je proti njemu. Drug za drugim so dvigali roke, zahtevali besedo, vpadi vmes in obsojali Terana. Končno je obvezljiva njihova. Rekli so, da uspeha ni moč takoj videti, da za vzgojo mladih se ne sme škrtrati, da...

Terana so hudo ocenili. Ni šlo v bistvu za nasprotja. »Le izrazil se nisem prav, nisem pravilno raztolmačil svoje misli,« pravi Teran. Vendar, takrat je bil hudo poražen.

»Ste doživeli več takih primerov?«

Malo je pomislil. Potem je povabil še o razpravi o tarifnem pravilniku. Zavzel se je za to, da bi bilo treba pravilnikov popraviti. Drugi so nasprotovali. Rekli so, da so to pač okvirni predpisi, preko katerih ne smejo in... Moral je molčati. Danes je vse to že urejeno.

»Kako ste kot član delavskega sveta delali v svojem oddelku?«

»Premalo,« je dejal hitro, brez pomisleka. »Premalo sem tolmačil delavcem stvari, čeprav sem se trudil.

»Kako so gledali delavci na vas in na delavski svet?«

»Dobro. To moram reči. Le da imajo nekateri, poudarjam, da samo nekateri, premalo vopredača v problemu podjetja, občine in skupnosti. Zato včasih posamezniki dobro mislijo, a nepravilno reagirajo.«

Potem je spet hitel v oddelek, kjer so brneli stroji ter rezali usnje in podplate.

Razprava se je razvijela. Kramar je spet takrat, kadar se mi je, da se borimo za malenkosti, ne vidimo pa pojavov, pri katerih so šli milijoni v izgubo. Vendar me poraz ni potrl. Nadaljeval sem s poštanim delom in se oglašal na nadaljnji sejah ter se zavzemal za stvari, o katerih sem bil prepričan, da so na mestu in da bodo koristne za vse. Tudi kasneje so me še »povozili« tu in tam, tako hudo kot takrat, pa ni bilo nikoli več.« Je zaključil Kramar svoje pripravljavanje.

me je peklo in še danes sem prepričan, da sem takrat imel prav.«

»Kdaj pa ste bili posebno zadovoljni?«

»Večkrat. Zlasti takrat, kadar se mi je na seji upravodobra ali delavskoga sveta odvajal od srca kak prav težak kamn.

Nekateri so me svarili in opozarjali na mojo slabavo navadno, da vse, prav vse povem in da vse preveč odkrito povem, kar mislim. Toda meni je zmeraj hudo, če nisem povedal vsega vsakomur tako, kot sem mislil.

Težilo in mučilo me je, če sem kaj zadržal v sebi. Nisem se pa nikdar jezik ali bil užalen, če me niso upoštevali, ali se ne ravnali po mojih mislih.«

»Kaj pa vam je bilo najtežje?«

»To, da bi vsakogar pripravil do spoznanja, da so na sejah vsi enaki, da je treba vsakogar enako upoštevati, da tam ni visejih in nižjih. To mi je bilo najtežje uveljaviti v upravnem odboru in delavskem svetu.«

Nisem govornik...

»V manjši družbi govorim, tudi na kakem manjšem sestanku se oglasim, tako pa... veste, nisem govornica!«

Tako je povedala 22-letna Olga Bajt v »Iskri«. Na letosnjih volitvah so jo izvolili v delavski svet. V tovarni dela že 5 let. Bila je sindikalni poverjenik, organizirala je mladino in bila poslovna organizacija komunistov ne dovolila, da bi tistega, ki kritizira, potem gledali postrani. Jaz nisem član ZK, toda cutim moč te organizacije in jo spoštujem,« je dodala mirno.

Komaj je utegnila na kratek razgovor. Njeno mesto je nameč ob tekočem traku, kjer sestavljajo številčnike za telefonske aparate. Gibeni prsti delavk se s spremnostjo in naglico stroja sušejo med kolesci, vijaki in na koncu vrste — izpopolnjen številčnik. Samo še drobna kretinja in že je na aparatu, ki tako nenadoma zadobi pravo obliko končnega izdelka.

S kakšnimi svojimi mislimi ali

predlogi delavcev se boste oglašili na prvi seji delavskoga sveta?«

»Teh še nimam. Borem videla, kaj bo na dnevnem redu.«

»Vas vznemirja ta odgovornost in dolžnost?«

»Ne! Ne vem, kako bi rekla. Vem, da bo treba delati.«

»Kakšno delo mislite?«

»Povezavo z delavci, povezavo med delavskim svetom in kolektivom. Delavcem je treba bolj v občinskih sklepih in sklepov delavskoga sveta, predlogi, ki se pripravljajo in zbirati njihove zahteve, predlogi in sugestije!«

»Kako mislite to opravljati?«

Največ glasov

Stroj je z vso naglico sekal podplate za čevlje. V tovarni »Peko« gre povsod hitro. Franc Teran je komaj našel čas za kratek razgovor.

Na sedanjih volitvah je bil že četrtek izvoljen v delavski svet. Dobil je največ glasov. Delavci mu torej zaupajo.

»Vam je zmeraj uspelo prepraviti delavce o pravilnosti sklepa delavskoga sveta? Ste zmeraj uspeli uresničiti njihove zahteve, predlogi in sugestije?«

Nasmejal se je. »Večkrat smo bili navskriž. Včasih sem jih

uspel o nečem prepričati, včasih pa so imeli delavci bolj prav kot jaz. Moral sem priznati njihovo stališče.«

»Kdaj se vas posebno poražili na skupni seji, da ste si zapomnili?«

»To se včasih zgodi! Nisem to imel za poraz. Vsaka glava ima svojo misel. Enkrat vem, da so me skritizirali. Slo je za izdatke za mladinske tečaje. »Samo jemo denar, izglasujemo, da se izplača, nič pa ne gledamo, če to kaj koristi. Mladinci, ki so se že vrnili s teh tečajev, niso doka-

leta. Na delavskem svetu so predlagali, naj bi del dobička dali za ureditev zbrane ambulante, za stanovanja in da bi le manjši del razdelili med delavce.

Pri mizi delavskoga sveta je bila tako delitev lahka. Toda ko je Silvo začel tolmačiti v zagovarjati ta predlog v oddelku, je baje (vsega ni povedal v razgovoru) slišal marsikatero pikro.

»Ste torej prišli navskriž z delavci?«

»Ne bi tako dejal. Bili so to le nekateri glasovi.«

»Ste jih uspeli pridobiti za svoj predlog?«

»Mislim da. Vsaj večino. Povedal sem, da bo kmalu prišel zobni tehnik in stomatolog, ki smo ju štipendirali, in da bi vse način nič ne koristilo, če ne preskrbimo še prostorov in opreme za nujno potrebitno ambulanto.«

»Kaj mislite prav o tej povezavi z delavskim svetom in kolektivom?«

»Mislim, da je to najvažnejša naloga članov delavskoga sveta. Jaz sem to čutil že vseh 5 let, kolikor sem bil zraven.«

Zbral in napisal:
Karel Makuc

gorenjski obveščevalec

MALI OGLASI

Prodam prenosni stroj za izdelavo zidne opiske. Naslov v glasbenem oddelku. 731

Zbirališče je v Selcih ob 8. uri zjutraj. Vabljeni tudi ostali! Vabi odbor ZB NOV Selca

OBJAVE

OBVESTILO

Obveščamo cenejo potrošnike v Kranju in Tržiču, da bomo mleko prodajali v sredo 30. aprila popoldan za 1. maj, ko bodo prodajalne zaprite. Mlečne restavracije bodo zaprte 1. in 2. maja. Mlekarja Kranj. 734

OBVESTILO

Obveščamo vse bivše borce Skofijoškega odreda, da bo dne 1. maja ob 10. uri dopoldne odprtje spominske plošče v Topoljah, na kraju smrti komandanta odreda Antona Vrhunca — Blaža Ostrovrhjarja.

20.00 »Na večer pred Praznikom dela«.

22.15 Domači plesni ansambl.

CETRTEK, 1. MAJA

8.00 Prvomajski proglaš.

8.05 Delovni kolektivi čestitajo za Praznik dela.

9.00 Mladinska radijska igra — Valentin Katajev: Pristava v stepi.

9.45 »Naprej ponosno delovne brigade« (mladinski zbori pojo).

11.15 Jeseniški železarji — pevci in godbeniki (Na obisku pri jeseniški »Svobodi«).

12.00 Opoldanski glasbeni spored.

13.15 Prvomajske glasbene čestitke.

16.00 Zvone Kržišnik: Utrinki s

16.30 Priljubljene orkestralne Sutjeske.

skladbe.

17.00 N. Rimski-Korzarov: Sneguročka (radijska priredba opere).

19.00 Delovni kolektivi čestitajo.

21.00 Nocoj smo v taborišču kres prižgali (mladinske brigade v poeziji in prozi).

22.15 Zaplešite z nami.

PETEK, 2. MAJA

7.35 Veseli, poskočne in domaće.

8.30 Vsem sije to majsko sonce (literarno-glasbena oddaja).

10.00 Zvone Kržišnik: Siroka ravna cesta.

10.30 Popularne skladbe v izvedbi Orkestra Radia Ljubljana.

11.30 »Pesem nas druži!« (pojmladinski zbori z vsega sveta).

15.15 Glasbeni mozaik.

16.00 Zabavno popoldne.

18.30 Izlet 10.000 kilometrov da leč.

20.00 Izberite popevko!

22.15 Nočni koncert.

SOBOTA, 3. MAJA

9.00 Od melodije do melodije.

10.10 Listi iz albuma orkestrske lirike.

11.00 Pionirski tehnik.

11.15 Domači zvoki izpod zelenega Fohorja.

12.30 Kmetijski nasveti — Ing. Milko Breznik: Opazujmo vinsko trto in zapisujmo sumljive pojave.

14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.

15.40 S knjižnega trga.

16.00 Arie iz oper, ki jih radi poslušate.

18.00 Okno v svet: Avstralija.

18.15 Koncert Slovenskega oktetata.

18.45 Prof. dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori.

20.00 »Sporazumno svet in domovino« (prenos javne mladinske oddaje iz Velike filharmonije, dvorane v Ljubljani).

21.30 Glasba za ples.

22.15 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 4. MAJA

7.35 Iz operetevnega sveta

8.00 Sportna reportaža: Nekdaj in danes

8.45 Mladinska radijska igra — Gustav Morčinek: Suzanka in povodnjaki

9.15 Jugoslovanska pesem

10.00 Se pomnite tovariši... — Nepremagljiva Ljubljana

10.30 Pokazi, kaj znaš

13.30 Za našo vas

16.15 Razbijači verige (reportaža)

16.45 Glasbeni mozaik

17.30 Radijska igra — Zvonimir Bajšić: Rahla pomladna zemlja

18.30 »Slišala sem ptičko pet...«

20.00 Variete na valu 327.1

21.00 Klasiki sodobne glasbe o sebi 3. oddaja: Dmitrij Sostaković

22.15 Plesna glasba

PRODAMO

1. Dva bobnasta sušilna stroja
2. Dva široka fularda
3. Dva ozka fularda
4. En okrogli egalizirni stroj
5. En merilno-dublirni stroj
6. En predgrevач vode (ekonomajzer)

7. En krizo-navigalni stroj
Cena po dogovoru.

Oglej strojev je možen vsak delavnik ob 6. do 14. ure.

Bombažna predilnica in tkalnica Tržič

OPOZORILO

VSEM GOZDNIM POSESTNIKOM IN UPRAVITELJEM GOZDOV

Zapadli južni sneg v mesecu februarju t. l. je posebno v borovih gozdovih nižinskih predelov okraja Kranj povzročil z lomljencem vrhov borovega drevja veliko škodo.

Ker je nastopilo toplejše vreme, polomljeno drevje pa še ni

v celoti pospravljen iz gozdov, obstaja nevarnost, da to drevje napade mrčes (lubadar), ki bi v ugodnih vremenskih prilikah še povečal škodo s tem, da bi napadel tudi ostalo drevje.

Da se izognemo nadaljnji škodi, opozarjam gozdne posestnike, ki do danes še niso izdelali snegolomov v svojih gozdovih, naj to storite takoj, najkasneje pa do 15. maja t. l.

Prav tako naj obeljijo ves že posekani, še neobeljeni les bora in smreke, ki je vskladiščen na kamionskih cestah, dvoriščih in tako dalje.

Posekano drevje, ki ga je napadel mrčes je treba oklestiti ter obeliti s panjem vred, nato pa lubje, veje in vrh sezgati.

Za neizdelane snegolome po 15. maja t. l. bodo lastniki gozdov klicani na odgovornost in kaznovani po členu 12. »Odredbe o ukreplih proti škodljivemu mrčesu in naležljivim beleznim na gozdnem drevju« (Ur. list LRS, št. 12-70/49 z dne 12. aprila 1949).

UPRAVA ZA GOZDARSTVO OLO KRAJN

JAVNA DRAŽBA

Srednja tehniška tekstilna šola Kranj — Primskovo, bo prodala na javni dražbi v pondeljek,

23. 4. ob 16. uri popoldne zidano hišico, ki je začasno služila za pisarniške prostore pri gradnji sole in sicer kompletno kakor stoji. Izključna cena je 150.000 din. Prodajalo se bo pod pogoji, da kupec hišico podre in jo odpelje do 10. 5. Pravico do dražitve ima vsak, ki položi pred licitacijo varčino 10.000 din ter se izkaže, da je zmožen plačila. Hišica je primerna, da se prestavi in uporabi kot stanovanjska hiša.

JAVNA ZAHVALA

Zahvaljujeva se za uspešno operacijo in rešitev življenja najnega sina Šefu zdravniku dr. Igorju Vetrju, dr. Rainerju in dr. Košmeljevi ter ostalem strežnemu osebu porodnišnice na Laborah — Tončka in Zmago Novak.

KINO

»STORŽIČ, KRAJN: 29. aprila ob 16., 18. in 20. uri francoski barvni film »POT V RAJ«, zadnji 30. aprila ob 16., 18. in 20. uri premiera jugoslovanskega filma »VRNIL SE BOM«. 1. maja ob 10. uri francoski barv. film »POT V RAJ«, ob 14. uri amer. barvni film »OSAMLJENA PIŠTOLA«, ob 16., 18. in 20. uri jugoslovanskega film »VRNIL SE BOM«. 2. maja ob 10. uri mehiški film »NE ZANIKAM SVOJE PRETEKLOSTI«, ob 14. uri ameriški barvni film »ČLOVEK BREZ ZVEZDE«, ob 16., 18. in 20. uri jugoslovanskega film »VRNIL SE BOM« — zadnji 3. maja ob 16., 18. in 20. uri amer. barv. film »ČLOVEK BREZ ZVEZDE«. 4. maja ob 10. uri ameriški barvni film »ROB ROY«, ob 14. uri sovjetski barvni film »DVANAJSTA NOČ«. 1. maja ob 16., 18. in 20. uri jugoslovanskega film »VRNIL SE BOM«. 2. maja ob 10. uri mehiški film »NE ZANIKAM SVOJE PRETEKLOSTI«. 2. maja ob 17. in 19. uri amer. barvni film »ČLOVEK BREZ ZVEZDE«. 3. maja ob 20. uri premiera sovjetskega barvnega filma »DVANAJSTA NOČ«. 4. maja ob 17. in 19. uri amer. barv. film »ROB ROY«.

»SVOBODA«, STRAŽIŠČE: — 30. aprila ob 19. uri jugoslovanski film »VRNIL SE BOM«. 1. maja ob 15., 17. in 19. uri ameriški barvni film »ČLOVEK BREZ ZVEZDE«. 2. maja ob 17. in 19. uri mehiški film »NE ZANIKAM SVOJE PRETEKLOSTI«. 3. maja ob 20. uri premiera jugoslovanskega barvnega filma »DVANAJSTA NOČ«. 4. maja ob 17. in 19. uri amer. barv. film »ROB ROY«.

»TRIGLAV«, PRIMSKOVO: — 30. aprila ob 20. uri amer. barv. film »OSAMLJENA PIŠTOLA«. 1. maja ob 15., 17. in 19. uri mehiški film »NE ZANIKAM SVOJE PRETEKLOSTI«. 2. maja ob 17. in 19. uri amer. barvni film »ČLOVEK BREZ ZVEZDE«. 3. maja ob 20. uri premiera jugoslovanskega barvnega filma »DVANAJSTA NOČ«. 4. maja ob 17. in 19. uri amer. barv. film »ROB ROY«.

»SLOVENIJA«, KRAJN: — 30. aprila ob 19. uri jugoslovanski film »VRNIL SE BOM«. 1. maja ob 15., 17. in 19. uri ameriški barvni film »ČLOVEK BREZ ZVEZDE«. 2. maja ob 17. in 19. uri mehiški film »NE ZANIKAM SVOJE PRETEKLOSTI«. 3. maja ob 20. uri premiera jugoslovanskega barvnega filma »DVANAJSTA NOČ«. 4. maja ob 17. in 19. uri amer. barv. film »ROB ROY«.

»SLOVENIJA«, STRAŽIŠČE: — 30. aprila ob 19. uri jugoslovanski film »VRNIL SE BOM«. 1. maja ob 15., 17. in 19. uri ameriški barvni film »ČLOVEK BREZ ZVEZDE«. 2. maja ob 17. in 19. uri mehiški film »NE ZANIKAM SVOJE PRETEKLOSTI«. 3. maja ob 20. uri premiera jugoslovanskega barvnega filma »DVANAJSTA NOČ«. 4. maja ob 17. in 19. uri amer. barv. film »ROB ROY«.

»SLOVENIJA«, PRIMSKOVO: — 30. aprila ob 20. uri amer. barv. film »OSAMLJENA PIŠTOLA«. 1. maja ob 15., 17. in 19. uri mehiški film »NE ZANIKAM SVOJE PRETEKLOSTI«. 2. maja ob 17. in 19. uri amer. barvni film »ČLOVEK BREZ ZVEZDE«. 3. maja ob 20. uri premiera jugoslovanskega barvnega filma »DVANAJSTA NOČ«. 4. maja ob 17. in 19. uri amer. barv. film »ROB ROY«.

»NAKLO: 30. aprila ob 20. uri ameriški barvni film »ČLOVEK BREZ ZVEZDE«. 1. maja ob 16. in 19. uri ameriški barvni film »OSAMLJENA PIŠTOLA«. 2. maja ob 20. uri francoski barvni film »POT V RAJ«. 3. maja ob 20. uri amer. barv. film »ROB ROY«. 4. maja ob 17. in 19. uri sovj. barvni film »DVANAJSTA NOČ«.

»RADIO«, JESENICE: 30. aprila do 2. maja italijanski film »SLEPO DEKLE IZ SORENTE«. 3. do 6. maja amer. barvni film »EDINA ŽELJA«.

»PLAVŽ«, JESENICE: 1. in 2. maja jugoslovanski film »SLAB DENAR«. 3. do 6. maja italijanski film »SLEPO DEKLE IZ SORENTE«.

»ZIROVNICA: 30. aprila in 1. maja ameriški barvni film »ČLOVEK BREZ ZVEZDE«. 1. maja ob 16. in 19. uri ameriški barvni film »OSAMLJENA PIŠTOLA«. 2. maja ob 20. uri francoski barvni film »POT V RAJ«. 3. maja ob 20. uri amer. barv. film »ROB ROY«. 4. maja ob 17. in 19. uri sovj. barvni film »DVANAJSTA NOČ«.

»BLED: 29. in 30. aprila jugoslovanski barvni film »POP CIRA IN POP SPIRA« — predstave ob 17. in 20. ur.

»SORA«, SKOFJA LOKA: 2. do 4. maja amer. film »BEG IZ GUJANE«.

Vloga Prešernove brigade v narodnoosvobodilni borbi

Razgovor s predsednikom Okrajnega odbora ZB tov. Ivanom Bertoncijem-Johanom

Vprašanje: Okrajni odbor Zveze borcev NOB predvideva letos proslavo 15-letnice ustanovitve Prešernove brigade. Ali bi nam lahko povedali o tem že kaj načančejšega?

Naša organizacija, ki je tudi letos pobudnik za proslavo 15. obletnice ustanovitve Prešernove brigade, je v nekaj pretečenih letih organizirala vrsto proslav in manifestacij, ki so vse dobro uspele. Čeprav je NOB že več kot 12 let za nami, so spomini na to še vedno zelo živi, tako da pritegnejo te manifestacije slehernega borcev, aktivista, interniranca ter pripadnika narodnoosvobodilnega gibanja. Prešernova brigadi obletnicnjene ustanovitve, pa nameščamo dati še poseben poudarek, ker je to prva in edina regularna vojaška enota z Goren-

mučenjem, streljanjem talcev, selitvami, požigi vasi itd. prišlo že poleti, predvsem pa v jeseni 1941, do zelo množičnega narodnoosvobodilnega gibanja, je vendar preteklo dve leti do ustanovitve prve brigade. Na to so vplivali nekateri specifični pogoji na Gorenjskem. Okupator se je loteval najrazličnejših ukrepov, samo da bi obdržal komunikacije, ki peljejo preko Gorenjske. Zaradi tega smo izgubili v težkih borbah že v letu 1941/42 mnogo borcev in aktivistov, s temi pa tudi najboljši kader, zato je gibanje tudi znatno oslabelo.

V teh pogojih pa so rasle partizanske enote od prvih partizanskih grup v juniju in juliju 1941, katere so povezovali vojni komiteji Jesenice, Kranj, ki so hitro preraseljeli v Jesenško, Jelovoško, Kranjsko in Tržiško četo, v avgustu pa sta bila že organizi-

partizane, prav tako so se zelo razširile terenske organizacije in se utrdilo zaledje sploh.

Pomladi 1943. leta so Nemci začeli mobilizirati v nemško vojsko. V tem času je obstojal Gorenjski odred z nekaj manjšimi bataljoni. Terenska organizacija kakor tudi partizani so napravili vse, da bi fantje, pozvani v nemško vojsko, šli k partizanom. Partizanski bataljoni so začeli številčno rasti, ustanavljali so nove bataljone, tako da je do julija odred imel v svojem stavu kar devet bataljonov in je bila nujno potrebna reorganizacija.

V juliju 1943 je bil v Davči pri Marinkovcu (pri Špenu) zbor Gorenjskega odreda z vsemi bataljoni; tu je 12. 7. štab II. operativne cone ustanovil brigado »Franceta Prešerna«. Prav tako je bil organiziran tudi Gorenjski odred ter prilagojen novim pogojem.

Brigada je takoj po ustanovitvi šla v ofenzivo. Pomembnosti ustanovitve se je kaj hitro zavdel tudi okupator. Vodila se je težka borba na Stirpniku, Blebašu in najtežja v tem času pa na Žirovskem vrhu, ko je bila brigada v zvezi z bližnjo kapitulacijo Italije pozvana v Ljubljansko pokrajinino, kamor je prišla 9. avgusta. V sestavu XIV. divizije se je udeležila Prešernova brigada vrste pomembnih akcij. Med drugim je razbila belogradistično postojanko Turjak in začela postala udarna ter dobla priznanje od Glavnega štaba NOV in PO Slovenije.

Po vrnitvi nazaj na Gorenjsko je bila brigada v sestavu

dokumente in akcije brigade, priobčil spomine borcev Prešernove brigade, literarne prispevke, ki spominjajo na brigado in gibanje na Gorenjskem. Ta zbornik naj bi bil opremljen tudi z originalnimi slikami brigade ter naj bi izšel v naslednjih nekaj letih.

Ker bo proslava 15-letnice ustanovitve Prešernove brigade na področju Škofje Loke, bo tudi letosnjša številka Škofjeloških razgledov posvečena obletnici Prešernove brigade.

Prešernova brigada med pohodom

Bunker ob mostu

Praprotno, 14. oktober 1944. — Ostal bo za vedno neizbrisno v mojem spominu. Mrza, meglena skacija načica. Prve snežinke so se mešale v rahlo pršeti dež.

O Praprotnem sem takrat vedel le to, da je majhen zaselek na cesti sredi Selške doline. Tam, kjer se dolina tako zoži, da je komaj prostora za cesto in reko, so Nemci ob mostu postavili bunker, in se obdala s pasom žičnih ovir.

Kadar je Udarna brigada Franceta Prešerna v nočnem pohodih vdirlala v kranjsko okolico, smo globoko pod seboj v koritu doline, kot in nekem drugem svetu, iz morja zadonel po vsej kotlini in pretresel vse, kar je bilo živega ob mostu. Z vseh strani smo se usuli k žičnim oviram in v prvem našku zavzeli pomožna odporna gnezdo. Streljanje, kriki, stoki, detonacije, vse se je pomešalo v go-

skušal izvleči. Ugledali so naju in obsuli z ognjem. Obležala sva v majhni kotlini, tiki za oviro kot mrtva. Toda Nemci so naju obsuli z granatami. Druga za drugo so eksplodirale ob nama. Omamjen in oglušen sem se potuhnil in zelo se mi je, da padam nekam v temno sivo krvavo meglo, v kateri se vse vrti, izgublja svoj smisel in ugaša v norem črnem ponoru. Ne vem, koliko časa sva ležala.

Tomo je bil še enkrat zadet. Ko se je strelenje stisalo, sem ga za nogo vlekel stran od nevarnosti. Ob likvidiranem bunkeru pa sem z grozo ugotovil, da sva ostala sama. Naši, ki jim je zmanjkoval razstreliva, so se umaknili.

Rahla svetloba bližajočega dne se je razlila po zamegljeni kotlini. Strelji iz bunkerja so utihnili. Tomo je vzdihoval v smrtnem boju. Spet sem si ga naložil na hrbet in

Pred 15. obletnico ustanovitve SNOUB „France Prešeren“ SKOZI PLAMEN REVOLUCIJE

Med borbo za Železnike 1944. leta

Borci Prešernove brigade med počitkom

ske, ki je v sestavu NOV in JLA z ostalimi brigadami in divizijskimi odigrala svojo častno vlogo. Najprej je bila v sestavu enot II. operativne cone, zatem, ob kapitulaciji Italije v sestavu XIV. divizije in končno v sestavu IX. korpusa na Gorenjskem in Primorskem do osvoboditve. To proslavo hočemo počastiti tudi veliko in slavno obletničko bitko, ki so jo vodile glavne sile naše NOV skupaj z vrhovnim štabom in tovarišem Titom v Sutjeski prav tako pred 15 leti.

Ceprav je na Gorenjskem zadržal strašnega terorja, ki ga je počenjal okupator z zapiranjem,

rana Kranjski in Cankarjev bataljon. Slednji je obstojal do poleti in odigral s svojimi akcijami pomembno vlogo ne samo za Gorenjsko, pač pa za gibanje v Sloveniji sploh. Ceprav si je izkušnje glede načina boja z mnogo močnejšimi silami šele pridobil, je pozimi že s svojim obstojem dokazal, da je možno premagati tudi največje težave.

4. aprila 1942 je bila organizirana prva grupa odredov. Pod njeno vodstvom sta bila tudi Gorenjski in Kokrški odred, ki sta klubovala celo leto 1942 nemškim ofenzivnim akcijam. Mnogo naših tovarišev je stopilo v

IX. korpusa v stalnih borbach tako na Gorenjskem in Primorskem ter je zadajala hude udarce tako okupatorju kakor tudi domačim izdajalcem in končno 1. maja 1945 začela korakati v Gorico in jo naslednji dan tudi zavzela.

Vprašanje: »Kako ocenjuete vlogo, ki jo je Prešernova brigada odigrala v razvijanju narodnoosvobodilnega gibanja na Gorenjskem?«

— Vloga, ki jo je Prešernova brigada odigrala v razvijanju narodnoosvobodilnega gibanja na Gorenjskem je bila prav gotovo zelo pomembna, ne samo v vojaškem, marveč tudi v moralno-političnem pogledu.

Poleg tega je v tem času obstojal tudi Jesenško-bohinjski odred in Kokrški odred, ki sta v zgorjnem delu Gorenjske opravljala osvobodilno poslanstvo. Na področju Kamnika pa so često udarajale tudi enote IX. operativne cone.

Da bi bila vloga in pomembnost Prešernove brigade čim bolj poznana, je Okrajni odbor Zvezde borcev dal pobudo za izdajo zbornika. Ta naj bi zlasti pričeval razvoj partizanskih formacij na Gorenjskem do ustanovitve Prešernove brigade, obravnaval

smo obkolili bunker. Obroč se je zoževal. Grobno, negotovo tišino je motilo le igrivo brezkrbno šumljanje reke. Mi, ob obrežju reke, smo prišli do žičnih ovir. Pred našimi začudenimi očmi se je razpotegnil most in cesta, ki se je zgubljala v tem ozke doline. Pred mostom pa je stražila utrdba. Temna groma glavnega bunkerja je bila podobna mračni ogromni lobanji, pogreznjeni v zemljo.

Pod slepečo lučjo je zaspano korakal stražar. Pripekljeni v blato, brez očes nismo čutili mraza. Nastopet je rastla. Čas se je ustavljal.

Nemir pred prvim strelem.

Desetina smrti je poizkusila presečljivo napasti. Fant, ki jih je vodil, se je ležeč na hrbitu, ravno lotil ščipanja žice. Pol poti je bilo že pripravljene, ko se je Nemec vzneniril.

»Halt! Wer da?« je zavpil.

Noč je grobno molčala in nebo je rosilo. Usodni trenutki so potegnili vse v negotovost. Čakali smo, s skrivenimi prsti na petelinah orožja.

Ko je naš znova začel, je Nemec užgal, a že je tudi padel, presečen od naših rafalov.

Iz bunkerja smo zaslišali šum, vrvenje, nemška povelja, psovke, kletev in roj trepetajočih raket je razsvetil okolico. Iz črnih luknenih utrdb se je usula toča srečevalčev izstrelkov. Dolino je napolnilo gosto streljanje. Bilo je tako, kot bi se podirali ogromni skladi teme in vesolja.

Navalili smo z vseh strani v bližino. Zemlja je škropila pod snopji krogel. Luči so se razlazile in bunker ob mostu je objela tema. V tem peklenskem ognju pa je desetina smrti naprej rezala žico.

Nekaj trenutkov je bilo vse mirno. Zaman smo jih pozivali na predajo. Spet smo začeli napadati. Bacali je sekal v železobeton, potem je strelec obležal kravobolj, da sva ostala sama. Naši, ki sta prišli po zaostale. Pomagala sta mi ga obvezati. Toda bilo je prepozno. Hrabi obvezevalec Tomo, ali Poljski, kot smo mu pravili, mi je umiral v naročju. Bil je eden izmed držnih, ki so požgali bencin v Postojnski jami in izkazal se je tudi v drugih mnogih sabotažnih podvigih. Predno je izdihnil, je v agoniji nekaj govoril po poljsko. Žal mi je bilo, da ga nisem razumel. Morda se je poslavljalo od matere, in svoje daljne domovine. Tako mi je postal hudo zanj, da bi zajokal. Toda vojna je v očeh že davno posušila solze. Le zobe sem stisnil in mu položil dlan na hrbit, oroseno čelo. Bil sem majhen in nebogljén, proti smrti, ki je osteklenila pogled njegovih mladih oči.

Ob brvi, kjer preko potoka zavije pot proti Mohorju, smo ga zagreblji.

Nas je gozd sprejel v svoje okolje. Na Mohorju se je četa sešla. Objemali smo se in se nekam čudno smejavali. Bili smo umazani, blatni, krvavi, razcapani in opraskani od žic, prepadih in zaspiah obrazov. Ranjeni so bili že obvezani, pet naših pa je za vedno ostalo tam spodaj v meglem peku.

Po dolini so se vlačile megle. Skozi žile v zastorih sivih oblakov je posijalo sonce na gočo mokro drevo. Nekaj vzvišenega in pretresujočega je bilo v naših srčih. Nekaj takega, kar človek redko občuti in nikdar ne pozabi. Nekaj, kar je močnejše od jekla, ognja in smrti.

Tone Svetina

S smučkami čez plot

Stane Rozman je kot Prešernova doživel toliko žalostnih, veselih, črnih in lepih dni in dogodkov, da je oni dan, ko smo ga poiskali na Jesenicah, precej dolgo razmišljaj, kaj naj pove.

Ali bi radi slišali kako zgodbo športu? je dejal in se nasmehnil.

Tudi prav. Kar na dan z besedo!

K. M.

• V našem drugem bataljonu nas je bilo več smučarjev, je začel in iz nasmeha na obrazu je bilo razbrati, da ima to športno zgodbo nekaj veselega za bregom. »Zelo smo se razveselili, ko so nas —

menda je bilo to januarja 1945 (je dejal počasni in razmišljaj o točnem datumu) — obvestili, naj se pripravimo za smučarsko tekmovanje. Organizirala ga je XXX. divizija. V Cerknem se nas je zbralo precej smučarjev iz Prešernove in drugih brigad. Mislim, da nas je bilo kar 9 skupin, v vsaki skupini pa so bili 4 tekmovalci. Proga za tek z ovirami in streljanjem med smukom je bila dolga morda kakih 5 km.

Med partizansko smučarji so bili nekateri pravi smučarski asi. Moja skupina je hudo zaostajala. Nismo imeli pravih smuč, bili smo brez treninga... Eden mojih je pred zadnjim oviro omagal. S smučkami je bilo treba čez plot. Bil je upahan, samo prijet se je za plot in kar obvisele na njem, nikam ne več ni šlo. Takrat pa jaz s palico, lop, po zadnji plati. Ni vedel ne kdo, ne kaj, še ozrl se ni, kar vrglo ga je čez plot. Na cilj smo prišli prvi! Tam sem pravil o vzpodbudu pred plotom. Vsi smo se tako smeiali, da so nam kar solze zalivale oči. Tudi on se je krohotal.

• Ali se še spomnите, kdo je bil? Tega ne bi rad povedal. Lahko bi mi zameril, je dejal Rozman. Povem pa to, da so nas kot zmagovale povabili v štab, kjer nam je komendant Karel Leskovič dal postreč s tako fižolovo juho, da še nikdar nisem jedel tako dobre. Vsaj takrat se mi je zdelo. Vsak od nas je prejel tudi 20 cigaret, jaz pa sem kot vodja zmagovalne ekipe dobil brzostrel.

K. M.

• Ali bi radi slišali kako zgodbo športu? je dejal in se nasmehnil.

Tudi prav. Kar na dan z besedo!

• V našem drugem bataljonu nas je bilo več smučarjev, je začel in iz nasmeha na obrazu je bilo razbrati, da ima to športno zgodbo nekaj veselega za bregom. »Zelo smo se razveselili, ko so nas —

menda je bilo to januarja 1945 (je dejal počasni in razmišljaj o točnem datumu) — obvestili, naj se pripravimo za smučarsko tekmovanje. Organizirala ga je XXX. divizija. V Cerknem se nas je zbralo precej smučarjev iz Prešernove in drugih brigad. Mislim, da nas je bilo kar 9 skupin, v vsaki skupini pa so bili 4 tekmovalci. Proga za tek z ovirami in streljanjem med smukom je bila dolga morda kakih 5 km.

Med partizansko smučarji so bili nekateri pravi smučarski asi. Moja skupina je hudo zaostajala. Nismo imeli pravih smuč, bili smo brez treninga... Eden mojih je pred zadnjim oviro omagal. S smučkami je bilo treba čez plot. Bil je upahan, samo prijet se je za plot in kar obvisele na njem, nikam ne več ni šlo. Takrat pa jaz s palico, lop, po zadnji plati. Ni vedel ne kdo, ne kaj, še ozrl se ni, kar vrglo ga je čez plot. Na cilj smo prišli prvi!

Tam sem pravil o vzpodbudu pred plotom. Vsi smo se tako smeiali, da so nam kar solze zalivale oči. Tudi on se je krohotal.

• Ali se še spomnите, kdo je bil?

Tega ne bi rad povedal. Lahko

bi mi zameril, je dejal Rozman.

Povem pa to, da so nas kot zmagovale povabili v štab, kjer nam je komendant Karel Leskovič dal

postreč s tako fižolovo juho, da še nikdar nisem jedel tako dobre.</p

Spomlad na avto cesti

Letošnja pomlad je nekaj drugačna, nekaj novega. Ni podobna pomladim ostalih let. Razgibala je mlaada življenja.

Take pomladni — čeprav se vreme precej kuja — tudi v krajih, šip, tako da je sneg neslo kar sko-

za 8 brigad, za 960 ljudi, napeljati 700 metrov dolg vodovod, zgraditi pot do naselja. Vreme pa nam je vseskozi nagajalo. Naša baraka je bila sprva brez peči in tudi brez

NASELJE VSEH NARODOV JUGOSLAVIJE

V začetku aprila je naselje še bolj oživilo, postal je kot na mravljišču. Prišli so novi brigadirji iz Prizrena, Kumanovega, Novega Sada, Ogulina, Banje Luke, Sente in Koprovnika. Kako pesta druščina! Zbrali so se iz vseh republik — »samo iz Črne gore ni brigade«, je hitro pristavil nekdo. »Vendar so posamezniki. In dobro se razumemo. Spoznavamo navade in način življenja enih in drugih. Končno pa — saj tudi naša brigada pravzaprav ni popoloma »gorenjska«. Pogledali so mladega člena štaba Blagoja Zubiča — iz Hrvaške je, toda že več let je zaposlen v »Iskri«. Komandirja I. in II. čete tudi nista Slovenci. V Škofiji Loka sta služila vojaški rok, potem pa sta se, ne da bi prej odšla domov, prijavila za brigado. Stojan Filipovič in Vukman Jovičić imata po 21 let. Pravijo jima Suljo in Fičo, dobro se razumejo in vsi jih imajo radi, ker sta dobra tovariša, dobra delavca in — tudi dobra komandirja čet. Ko smo se menili o njunem življenju, sta mi povedala, da jima ni žal, da sta se prijavila za brigado in še dostavila: »Pa ne mi slete, da nama je morda dolgčas.« Tako so mi povedali tudi drugi, s katerimi sem govorila.

»Danes nas imajo večkrat za vzgled,« so dejali mladi graditelji. »Tudi investitor nam mnogo zaupa. Sedaj prve dni, ko so prišle šest ostale brigade v naselje, se nam je zdelo, kot da so oni regrti, mi pa že stari borci.«

Tiste dni res niso poznali počitka. Ko so ponoči, kadar so prišli kamioni z materialom, ki jih je bilo

»No, le cigarete pogrešamo,« so dejali, kot da bi jih te besede že dolgo tiščale. »To je največje zlo. Odvaditi se pa ne moremo. Najbolj se razveselimo obiskov tistih ljudi, ki nam prineso cigarete.«

»Marjan, daj komandanu en dim, da bo laže govoril,« je v šali dejal Franci.

VSI SO PRIDNI

Rada bi govorila z nekaterimi najpridnejšimi brigadirji, sem zaučala mladim štabovcem. Dolgo so molčali, dokler niso soglasno po-

vedali — »To bo težko. Vsi so pridni, vsi delajo, razen samo nekaterih, zelo redkih izjem. Težko je povedati, kdo je najbolj priden, ker bi delali krivico drugim. Če se ne bi vsi trudili, ne bi mogli doseči takih uspehov.«

Ko sem opazovala mlade graditelje, ki so stali v stroju, sem opa-

vsak način je hotel z nami, pa smo ga vzeli s seboj. Tričetrt brigadirjev ima namreč manj kot 19 let. Najmlajši imajo po 15 in takih ni malo.«

KARLO FON:

»OSTAL BOM V BRIGADI«

Med temi najmlajšimi je tudi Karlo Fon z Bleda. Ko sem gledala njega in njegove mlade sotovariše, si nisem bila takoj na jasnen, kakšni so delavci. Za nekatere se mi je zdelo, da niso nič kaj fizično kreplki. Delo pa ...

»Ne ne, delo ni pretežko, mi je povedal mladi Karlo. »Lepo je tu in ni mi dolgčas.«

fantiča. V brigadi mu je všeč in — »želim, da bi lahko do konca ostal tu, da bi odšel z zadnjo brigado domov.«

»Si še česa želiš?«

»Da, rad bi naredil traktorski tečaj.«

Upajmo, da bo Karlo dober traktorist — šofer, da se bo vrnil s mnogimi novimi izkušnjami. Mnogo uspehov Karlo, pričakujemo, da bo študi tudi med udarnik!

POSTALA BI BOLNIČARKA

Kristina je ravno stregla pri koli svojim tovarišem.

Delo na trasi se je začelo. Pridnim rokam pomagajo tudi stroji.

Lopate so večje od njih! Toda oni zmagujojo! Njihove roke so krepke. Večkrat so verjetno užaljeni, ker jih starejši tovariši klicajo za »sta male«. Toda z delom dokazujojo, da so jim enakovredni.

zila med njimi mnogo mladih 15- in 16-letnih obrazov.

»Da, verjetno smo najmlajša brigada,« mi je pojasnil komandant Srečo. »Povprečna starost je 18 let, toda povedati moram, da je tu všetet tudi 53-letni brigadir. Na

Karlo je brez staršev. Že v ranih mladosti je ostal sam in se sam spoprijel z življnjem. Zato ga zna

»Kristina, le brž, da se ne bo shla-dilo!«

Všeč mi je tu. Nič hudega ni, samo da bi bilo vreme že lepše, da bi laže delali.«

»Kristina je ena najpridnejših prvih čet,« je k temu pristavil še njen komandir. Kristina, le tako naprej!

Razen dela ima skoro vsak brigadir še druge želje in cilje. Kako ne, saj so še vsi tako mladi. An-

Tekne pa vedno dobro — čeprav je bilo tokrat le zelje.

gelca Slamičeva bi rada naredila bolničarski tečaj in se zaposlila kot bolničarka, Tone Kumer bi rad naredil avto-moto izpit in se potem zaposlil. Takih je še veliko. Vsi bi se radi mnogo naučili, mnogo vedeni in znali.

To je tudi edina in najboljša pot k uspehu. Sedanjem uspehom se bodo tako pridružili še novi. Brigadirji bodo tako lahko odšli domov polni izkušenj in ponosni, da so tudi oni sodelovali pri gradnji velike jugoslovanske magistrale, pri veliki manifestaciji jugoslovanske mladine, da je v teh skupnih naporih tudi del njihovih. Kmalu jih bodo zamenjali drugi brigadirji.

Srečno, mladi brigadirji, srečne mladi graditelji!

Lj. Jeglič

Šlike: F. Perdan

Na delovnem sestanku štaba: katera četa bo danes dobila prehodno zastavico ...

kjer prebivajo mladi brigadirji, ki gradijo novo cesto Bratstva in edinstva, še ni bilo. Ni je bilo niti v Prilipi pri Brežicah, kjer prebiva gorenjska brigada »Staneta Zagorja«.

Tudi tokrat, ko sem jih obiskala, mladi brigadirji niso počivali.

»Treba je še do konca urediti naselje, blata je preveč, nasuti je treba pesek okoli barak,« so mi pripovedovali. Komandanta Sreča, njegovega namestnika, vedno nasmejanega Francita Babnika, sekretarja brigade Marjana in Blagoja, ki skrbi za ideološko - politično delo, sem našla ravno pri pogovoru o bodočem delu. Pravkar so sklenili, da mora vsak član štaba svoje obveznosti narediti po delu na trasi, da bodo začeli sedaj tekmovati med četami, da ...

Obrazi teh fantov so bili zagoreli, roke spokane od mraza in dela. Ni bilo treba čakati in povpraševati, kako jim gre, kako delajo, kako se počutijo.

»V začetku ni bilo lahko. Ko smo prišli v naselje, je bilo treba še vse urediti — postaviti barake

Na hribčku ob cesti v vasi Prilipi je xraslo celo naselje desetih lično urejenih barak. Le kje je čutiti več življenja kot tu, kjer prebiva okoli 960 mladih ljudi.

15-letni Karlo ve, kaj hoče

PRVOMAJSKI KAŽIPOT

Nekateri se bodo koj spočetka uprili. »Kaj bi z Gorenjsko. Te smo že siti. Tod prebivamo že od rojstva. Običimo rajši morje!« — Nikar takoj! Če bomo imeli za prvi maj srečo, bomo tudi to pot doživeljali vtise, ki nam jih sicer nudi le pogled z morske obale. Potrudimo se na Jošč in naš trud bo stotero poplačan. Glej sliko! Kaj ni Šmarjetna gora kot otoček, ki se dviga iz megleneg morja med Joščem in Kamniškimi planinami? Pod meglenim morjem potiča Kranj kot potopljena Atlantida.

(Foto: L. Berjak)

Prvi maj že trka na duri. Še dan, dva in ljudje bodo polni nemirnih pričakovanj otrešli s čevljem mestni prah in pobiteli v narječe cveoče narave. Poiskali bodo razvedrila in sprostitev v naravnih lepotah, in teh na Gorenjskem zares ne manjka. Kam torej?

Glejte — prav to je tisto vpršanje, ki deli ljudem pa tudi naši fotoreportaži preglavice. V hudo zadrgo nas spravlja.

Le pogumno ven, pa kamorkoli. Prepričani bodimo, da svoje odločitve ne bomo obžalovali. Kamor koli nas popelje pot, povsod na

Pa utegne kdo reči: »Če ne moreš izbrati primerenega kraja za prvomajski izlet, pa ostani doma!«

— No, če ni boljših predlogov, naj raje tisti, ki to predlaga, zlopotne usta. To pa res ne gre, da bi ob tem največjem prazniku devolnega ljudstva ostajali doma.

Gorenjskem bomo našli kraj, čigar prirodne mikavnosti bodo storile naš izlet še prijetnejši.

Da bo izbira hitreša, naj služi naša prvomajska fotoreportaža kot kažipot iz zadrege. Glejte šmenta — spet smo trčili ob novo

zadrgo: kako naj spravimo vse prirodne bisere Gorenjske na eno samo stran časopisa. Nô, nič ne del! Nekaj malega bomo že utesnili na ta prostor. Da bo naše posvetovanje zabavnejše, si ga zanimali kot fantazijsko popotovanje po Gorenjski. Na pot torej!

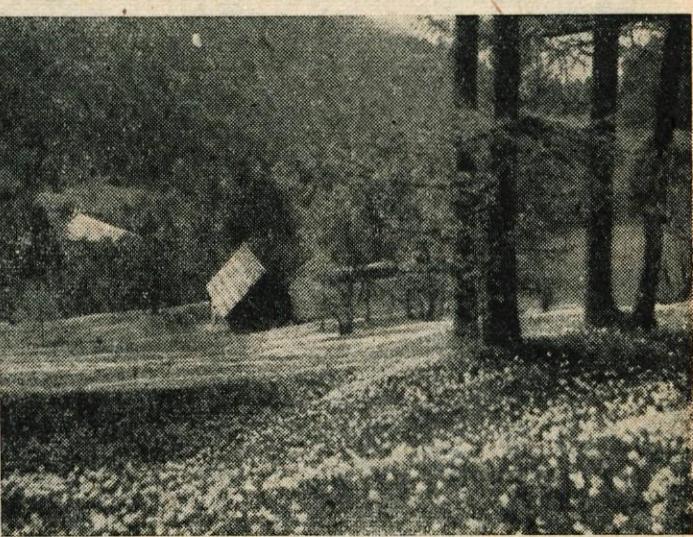
Ce nam pogleda na Kranj in kranjsko polje ne bo zastiralo megleno morje, se bomo lahko čudili lepotam v dolini. Pa utegnejo nekateri spet godrnjati: »Ce je v dolini tako lepo, kaj bi potlej rinili v krive.« — Ti ljudje bodo rajši ostali kar v Kranju, čigar okolica je kot ustvarjena za poldnevne in celodnevne izlete. Ste že bili v slikoviti soteski Save v Društvu? Obiščite jo — ne bo vam žal!

(Foto: L. Berjak)

Zdaj pa običimo kraljestvo Storžiča! Kdo ne pozna Preddvora pri Kranju in njegove čudovite okolice! Jakob, Zaplata, Bašelj, Trstnik in drugi kraji nam bodo še dolgo ostali v spominu. Pokrajino, kakršno prikazuje naša slika, bomo srečevali na vsakem koraku.

(Foto: L. Berjak)

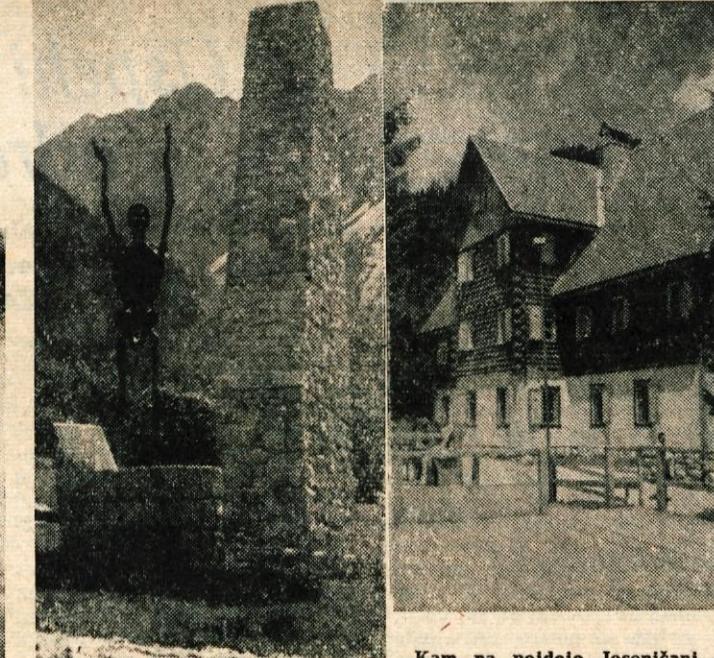

Ker je sneg že pobralo, bodo ljubitelji bele opojnosti morda prišli na svoj račun ob pogledu na opojno dišeče bele poljane narcis na Černem vrhu, Javorinskem rovtu in Plavškem rovtu nad Jesenicami. Seveda le v primeru, če se ni letos pomlad v teh krajih le preveč zakasnila.

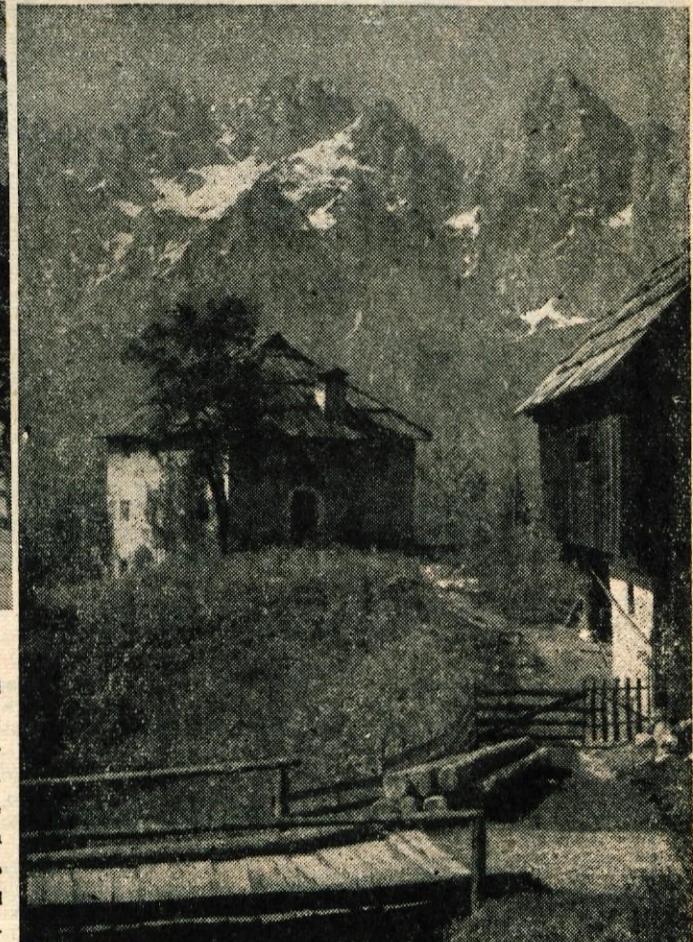
Ce se bomo na poti na Jošč za trenutek ustavili in se ozrli v dolino, bo ležalo kranjsko polje pred nami kot na dlani.

(Foto: L. Berjak)

Mnogi bodo povezali svoj prvomajski izlet z obiskom krajev, ki so si zagotovili v zgodovini NOB častno mesto. Za te kraje pa res nismo v zadregi. Saj skoraj ni gozda, ravnice, gore in poti na Gorenjskem, kamor ne bi stopila partizanska noga. Ce pa te privede pot do Podljubelja, postoj pred spomenikom francoskih interniranecv, ki so kot žrtve nemškega nasilja, končali v tamošnjem taborišču. Končali v tamošnjem taborišču.

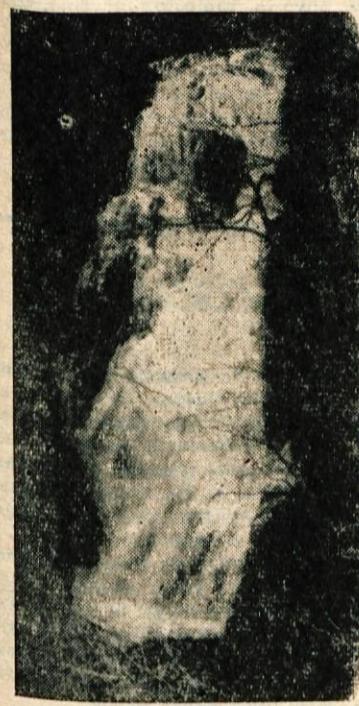
(Foto: L. Berjak)

Kam pa pojde jesenčani za 1. maj? Prav gotovo bodo ostali zvesti svojim tradicionalnim majskim izletom, predvsem na Mežakljo, na Poljane in na Javorinski rov nad Jesenicami. Te kraje je namreč obiskovala jesenška Svoboda že pred vojno. Kakšno vlogo so odigrali ti kraji med NOB, menda ni treba posebej podnarjati. Naša slika kaže počitniški dom Zelezarne Jesenice na Mežaklji, kjer si bodo lahko izletniki privzemali dušo.

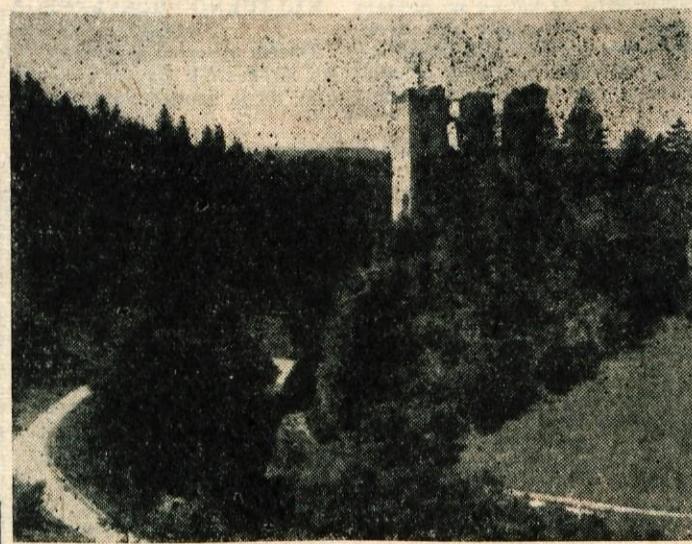
(Foto: Franc Torkar)

Kdor pa pojde dalje proti severu, se bo lahko do mle volje navduševal nad lepoto gorskih velikanov Martuljkove skupine. — Drugim bo bolj po godu Selška ali Poljanska dolina, pa Zbiljske jezero in še vrsta mikavnih krajev, ki so bogato posejani po Gorenjski.

Tisti, ki so dobri v nogah, se bodo morda odločili za Krvavec, ostali pa, ki ljubijo udobnost, se bodo »potrudili« z avtobusi na Jezersko. Visokogorska pokrajina, ki jo kaže slika, jih bo stoterno poplačala za trud.

Ste že slišali za slap Sum in toplice v Besnici pri Kranju? Sedimo na kolo. Komaj 8 km loči Kranj od tega skritega prirodnega bisera. Slušite bobnjenje? To je gorska rečica, ki se prebija skozi romantično gozdro pokrajino. Njen tok se prelomi le na skalni previri in se spremeni v 5 m široko vodno zaveso, ki pada 20 m globoko v prepad. Streljaj od tod bomo našli tudi toplice.

»Tam, kjer murke cveto...« začne pesem, ki opeva pokopališče talcev in Lambergov grad Kamen v Dragi pri Begunjah. Menda ni primernejšega kraja za prvomajski izlet, kot prav dolina Drage.

S. ŠKUFCA

Vse je pripravljeno:
dobra volja
načrti in -
če nam vreme
ne bo nagajalo,
tedaj
nasvidenje
v enem izmed
krajev
naše
Gorenjske.

Odgovorni smo za kulturno rast našega človeka

Paberki s posvetovanj prosvetnih društev in okrajnega Sveta Svobod —
Izobraževalno delo - težišče naših prizadevanj

Sestanki Okrajnega Sveta svobod in prosvetnih društev z vodilnim kadrom naših prosvetnih društev, ki so v zadnjem mesecu zajeli vseh 11 občin, so končani. Na teh sestankih, ali točneje posvetovanju, na teh posvetnih so obravnavali predvsem dramsko dejavnost in vse obrobne probleme, ki spremljajo življenje in delo naših amaterskih igralskih družin.

Namen tega zapiska je znova opozoriti na nekatere znane in že večkrat obravnavane probleme naše kulturno-prosvetne politike. Vzporedno s tem pa bi želeli obravnavati te probleme s stališča zahtev in potreb delavskega razreda.

V nemajhni zadregi sem, kajti vseh številnih misli, ki so se porajale na teh posvetovanjih,

Balkonski prizor iz Shakespearove drame Romeo in Julija v uprizoritvi DPD Svoboda »Tomaž Godec« na Bohinjski Bistrici

spričo skopo odmerjenega prostora ne bom mogel zajeti. Skusal pa bom iz gradiva izluščiti tiste ugotovitev, predloge in poglobitev, ki utegnijo našim igralskim družinam zlasti tistim, ki se posvetovanj niso udeležila, pri delu koristiti.

KAKŠNI RAZLOGI SO PRIVEDLI DO TEH OBŠIRNIH POSVETOVAJ?

Izkusnje zadnjih let so pokazale, da dopisovanje med Svetom Svobod in našimi prosvetnimi društvami zaradi nepročnosti ni obrodo zaželenih sadov. Na dopise Sveta Svobod nekatera društva sploh niso reagirala, ali pa so bili odgovori pomanjkljivi in zategadelj niso nudili pravega vpogleda v društveno dejavnost.

Z neposrednim stikom in živo besedo na posvetovanjih pa je ta pomanjkljivost odpadla; Svet Svobod je dobil docela jasno po-

ki jo dramska sekacija pripravlja, pravo podobo. S tremi ali štiri obiski, ki bodo zajemali začetek in sredino študija ter študij tik pred uprizoritvijo, bo delo domačega režisera zelo olajšano, pa tudi kvaliteta uprizoritev se bo dvignila.

Tudi misli o režiserskih, inscenatorskih in maskerskih tečajih ne kažejo opuščati. Zveza Svobod bo priredila enomesecni počitniški tečaj višje stopnje, medtem ko bodo tečaji niže stopnje v okrajnem merilu.

PROGRAMSKA POLITIKA SE VEDNO KAMEN SPOTIKE

Povesti so dalje ugotovili, da je programska politika za nekatere igralske družine še vedno slepa ulica, iz katere ne najdejo izhoda. To je pogosto tudi vzrok, da amaterji le preradi segajo po delih, katerih preživelata tematika ne ustreza napredni miselnosti.

Ena prvih ugotovitev, ki velja za večino igralskih družin, je bila ta, da materialni problem ni tisto, kar predvsem duši njihovo dejavnost. Brez pretiravljave: mnogo pomembnejša težava, ki mrtviči večjo dejavnost že od vsega početka je pomanjkanje dobrih režiserjev in vodilnega kada sploh. Vse pa kaže da je Svet Svobod našel primerno rešitev, ki bo deloma rešila dramske sekcije iz stiske. Svet Svobod bo uporabil sistem hitre, kratkoročne pomoci. Pragnil bo namreč več spodbnih režiserjev, ki bodo obiskovali tiste dramske sekcije, ki izkušenih režiserjev nimajo.

Spravljeni napotki in nasveti bodo dali ti režiserji - inštruktorji že ob začetku študija uprizoritiv, da primerno rešitev, ki bo deloma rešila dramske sekcije iz stiske. Svet Svobod bo uporabil sistem hitre, kratkoročne pomoci. Pragnil bo namreč več spodbnih režiserjev, ki bodo obiskovali tiste dramske sekcije, ki izkušenih režiserjev nimajo.

Spravljeni napotki in nasveti bodo dali ti režiserji - inštruktorji že ob začetku študija uprizoritiv,

da sti sodobnega človeka. Razumlji silec poslanstva, ki je zaupan vo do, da kulturna politika izgublja v takšnih primerih svoj pravi smoter: zadovoljevati duhovne potrebe človeka in oblikovati njegovo duhovno podobo, jo oplemeniti in opajati z etičnimi vrednotami.

Niso pa redki primeri, da nekatera društva hlastajo po dramskih delih, katerim niso kos. Seveda tudi take ugotovitve zgreše svoj pravi smoter, saj ne pomenuje drugega kot brezplodno izgubljanje časa.

Povesti so dalje opozorili na pojav, da je programska politika igralskih družin ponekod odvisna zgolj od okusa posameznikov. Seveda grozi nevarnost, da tak izbor dramskih del pogosto zaobiide duhovne potrebe našega človeka. Vendar je Svet Svobod našel rešitev tudi za to pereče vprašanje. Dramskim družinam, ki jim bo sestavljanje repertoarja povzročalo preglavice, bo z nasvetom prisločil na pomoč Svet Svobod, kolikor ne bodo pred tem našli ustreerne pomoči pri občinskih svetih Svobod in prosvetnih društev. Poslej se bodo društva pri sestavljanju repertoarja s pridom posluževala seznama dramskih del, ki ga je pred kratkim izdal Prosvetni servis.

Povestovanja so tudi ugotovila, da se nekaterih igralskih družin polača malodušje. Spričo nezanimanja občinstva za dramske uprizoritve upada tudi zanimanje za dramsko delo. Tu pa v prvi vrsti trčimo v vprašanje kvalitete uprizoritev in posredno v

Vprašanje amaterizma

Uprizoritve, ki dosegajo primerno kvalitetno raven, so ponavadi tudi dobro obiskane. Da je temu tako, nam služi kot dokaz »Dnevnik Ane Frank« v uprizoritvi DPD »Svoboda« Stražišče pri Kranju in uprizoritev drame »Romeo in Julija«, ki jo je uprizorila Svoboda na Bohinjski Bitti. Zanimanje prebivalstva za obe deli je preseglo vsa pričakanja.

Ce pa govorimo o malodušju, ki je v nekaterih društvenih sprožilo krizo, potem se ta neposredno veže na amaterizem. Kdor pa bi amaterizmu napovedal konec, bi se vedela hudo zmotil. Bistvo amaterizma je zajeto v trajnem nagnjenju človeka do umetniškega izživljanja samosvojih ustvarjalnih hotenj in zategadelj ni nekaj preživelega. Trdimo pa lahko nasprotno. V vedno ugodnejših gmotnih in duhovnih družbenih razmerah, bo njegov začetek vedno večji.

Seveda pa ne sme biti amaterstvo edino težišče dela naših prosvetnih društev. To je le del poslanstva, ki naj ga prosvetna društva opravljajo. Predvsem naj bi izobraževalno delo tisti problem, kateremu bi bilo treba posvečati največ pozornosti. Sezgati bo treba po tistih oblikah dela, ki bodo razsirele človeku družbeno obzorje.

Zelo razveseljava je tudi ugotovitev, da se je malodušje, ki je doslej mrtvičilo društveno dejavnost po nekaterih občinah, začelo umikati pred novim porastom zanimanja za odroško delo. To pa velja zlasti za občine, ki jih so začeli delovati občinski Sveti Svobod in prosvetnih društev.

KJE NAJ BO TEŽIŠČE KULTURNO-PROSVETNEGA DELA?

Docela zmotno je mnenje naših prosvetnih društev, ki menijo, da je zgolj amaterizem no-

stopani, nosilci kulturnega življenja pa nekam čudno redki. Gotovo je v naši sredini nekaj takih osebnosti, ki bi po svojem delu in mestu v družbi zaslužile, da bi jih imeli v knjigi, kjer iščemo odgovor na vprašanje, kdo je kaj v Jugoslaviji. Pričakujemo, da bo nova izdaja tega dela omenjene pomanjkljivosti odpravila. Kljub temu bo leksikon koristil marsikatemu dijaku, prosvetnemu, političnemu in gospodarskemu delavcu, da bo mogel hitro najti zaželene prve informacije o človeku, s katerim ima opravka.

S. B.

Zdenko Kalin: DELO IN MLADINA (marmor)
Z dvignjeno glavo gremo naprej...
Številnejši, kot je travnatih bilk,
se spletemo v goste vrste
in s ponosnim glasom pozdravljamo
napredek, blaginjo in mir!

(Iz francoske proletarske poezije)

Uspehi pri izobraževanju odraslih v Kranju

Redna predavanja - stalna metoda izobraževalne sekcije DPD Svoboda — Šola tujih jezikov — Žene in dekleta v krožku za ročna dela in pletenje —

Zanimanje za likovni krožek

Osnovna naloga delavsko program in ostalih kulturnih društev — izobraževanje odraslih — sicer polagoma, vendar vztrajno prodira in postaja glavna dejavnost teh društev. Hitrejši ali počasnejši vzpon je pač odvisen od organizacijskih in materialnih možnosti, kakor tudi od razpoložljivega kadra.

Svoboda Kranj ima v tem pogledu že dvoletne izkušnje in temu primerne uspehe. V sezoni 1956-57 je izobraževalna sekcija od več možnih oblik izobraževanja organizirala le javna predavanja za širše množice. Takih predavanj je bilo 15. Tema: znanost, zdravstvo, šport, politično in družbeno življenje ter splošna izobrazba. V letošnji sezoni je sekcija razsirila svojo dejavnost in pomnožila število oblik izobraževanja, saj ji je uspelo organizirati še šolo za tujie jezike, likovni krožek in krožek za ročna dela in pletenje. Torej vsekakor večji razmah kot preteklo leto.

S tem je podana tudi večja možnost vključevanja delovnih ljudi v akcijo, kakor tudi pestrost v izobraževanju delovnih ljudi.

Sekcija ima redna javna predavanja vsake četrtek. Taka neprervana dejavnost ima prednost v tem, da prihaja na predavanje vedno isto število stalnih poslušalcev poleg novih interesentov. S tem so se redni obiskovalci navadili na določen dan in s tem tudi računajo. V letošnji sezoni je sekcija izboljšala program predavanj, saj je tudi uvedla cikluse predavanj, ki ljudi mnogo bolj navežejo kot pa nesistematično priejanje predavanj z raznimi področji. Iz tega razloga se je v letošnji sezoni tudi znatno povečal obisk, ki je do sedaj, ko sezona še ni zaključena, dosegel številko 3329, načrnam obisku iz lanskega leta, ko je obiskalo predavanja le 1199 ljudi.

Tako je sekcija priredila od novembra do danes dva ciklusa iz zdravstva, vsak ciklus s štirimi predavanji, dalje dve predavanji s področja vzgoje v družini, pet predavanj iz geografije in 4 splošno-izobraževalna predavanja.

Snow so tolmači najboljši strokovnjaki in pedagogi. Skoraj vsa predavanja so bila ponazorjena s tehničnimi pripomočki

zajemljimi, do kaj kmalu postopoma podpira stremljenja Svobode v Kranju, tako s predavanji kot s tehničnimi pripomočki. Na začetku zime je izobraževalna sekcija organizirala tudi šolo za tujie jezike. Zanimanje je bilo veliko, saj se je v začetku vpisalo v tečaje te šole 139 interesentov, od tega 49 tečajnikov za angleški in 90 za tečaj nemškega jezika. Trenutno ima društvo dva tečaja angleškega jezika in tri tečaja nemškega jezika. Tečajniki bodo na koncu leta opravili izpite pred strokovno komisijo in dobili potrdila o obiskovanju tečaja. Največje tečave pri organizaciji takih tečajev so pač prostori, katere je v razumevanju odstopila Srednja ekonomská šola. Snov tolmačju priznani pedagogi enkrat tedensko po dve uri. Pri pouku se poslušujejo pospešene metode ob uporabi magnetofonov in gramofonskih plošč. Zanimiva je ugotovitev, da je pretežno večina tečajnikov kvalificiranih ljudi, ki so uvideli potrebo po znanju jezikov zaradi uporabe inozemske literature pri svojem poklicu.

Za mlade talente likovne umetnosti, ki so bili vrsto let prepričeni likovnemu delu brez vodstva, je sekcija sicer pozno, vendar še vedno dovolj zgodaj organizirala likovni krožek pod vodstvom akademika slikarja. Tačko se naši mladi slikarji ne bodo več bavili z delitentizmom, ampak bodo črpali iz izkušenj predavatelja nove pobude za iskanje svojega slikarskega izraza. Zanimanje za likovni krožek je totiklo, da ni moč več sprejeti novih interesentov. Pričakujemo, da se bodo mladi slikarji kaj kmalu predstavili naši javnosti tudi z razstavo. Tako izobraževalna sekcija Svobode postopoma in vztrajno gradi osnove in zbiru izkušnje za bočno Ljudsko univerzo kot ustanovo s samostojnim finansiranjem. Dokler ne bomo imeli takega zavoda v Kranju, bo vsa dejavnost na področju izobraževanja delovnih ljudi odvisna le od požitivovalnosti posameznih organizatorjev, ki delajo iz ljubezni in navdušenja!

M. S.

filmi, ki jih gledamo

NE ZANIKAM SVOJE PRETEKLOSTI

Mehiška filmska proizvodnja na moč rada sega po osladno sentimentalnih zgodbah, kar je postal že nekakšna tradicija. To potrjuje tudi film »Ne zanikam svoje preteklosti«. Ljubitelji filmske umetnosti, ki jim je ta zvrst zgodob pisan na kožo, bodo nedvomno privabi na svoj račun, pa čeprav ni v prijedeli ničesar, kar bi bilo vredno pozornosti. Ne kaže pa zanikati, da film ni komercialen.

Na filmski traki so posneli zgodbo o plesni reviji, ki pa močno

zaostaja za ameriškimi revijskimi spektakli. Vodilna misel, ki prepletajo zgodbo, je naplňeno plenitvena ljubezen, ki ne pozna meja. Da pride ljubezen še posebno izraza, je On, sin zelo bogate mehiške družine. Ona pa nekdanja plesalka dvomljive preteklosti. Razen tega je lik ljubimca močno potenciran z vsemi etičnimi in moralnimi vrednotami. In konec? Ta je preveč ohlapen, da bi bil užiten, razen tega pa konča zgodba na zelo neduhovit način — z laške privlečenih happy-endom.

aa

NOVICE S KNJIŽNE POLICE

Beografska založba »Sedma stran« je izdala nad 800 strani debelo knjigo z naslovom »KO JE KO U JUGOSLAVIJI«. V knjigi je zbranih okoli 6000 življenjepisov najpomembnejših osebnosti iz političnega, gospodarskega in kulturnega življenja v naši državi. Življenjepisi obsegajo najvažnejše podatke o življenju in delu vsakega posameznika. Razvrščeni so po abecedi, zato ima knjiga zna-

MAKSIM GORKI:

MATI

(Odlomek iz istoimenskega romana)

Ko je stopila na ulico in začula v zraku razburjeni in pričakujoci hrup človeških glasov ter zagledala povsod, pri oknih in na hišnih pragojih, skupine ljudi, ki so z radovednimi očmi spremajale njenega sina in Andreja, ji je vstala pred očmi meglena lisa in zaplesala, prelivaje se zdaj v prozorno zeleno, zdaj v kalnosivo barvo.

Ljudje so jih pozdravljali, in v teh pozdravih je bilo nekaj posebnega. Njuno uho je lovilo odtrgane, polglasne priponbe.

»Glej, vojvoda prihajata...«

»Kaj vemo, kdo je vojvoda...«

»Saj ne mislim nič slabega!...«

Drugje je nekdo na dvorišču razjarjen kričal:

»Policija jih bo polovila... pa bo po njih!...«

»Enkrat jih je že imela!«

Javkajoč ženski glas je prestrašeno udarjal skozi okno na ulico.

»Spametuj se! Si mar samec, kaj?«

Ko so šli mimo hišo hromega Zosimova, ki je za svojo pohabo dobival od tovarne mesečno podporo, je stegnil glavo skozi okno in zapil:

»Paška! Vrat ti bodo zavili za tvoja dejanja, ničvrednež, videl boš!«

Mati se je zdrsnila in obstala. Ta krik jo je navdal s skeleto togo. Ozrla se je v zabuhli, debeli obraz pohabljence, ki je zmerjaje umaknil glavo. Nato je s pospešenimi koraki dohitila sin in krenila za njim, trudeč se, da bi ne ostala zadaj.

Ta in Andrej nista menda nič opazila in nista slišala klicev, ki so jih spremajlji. Stopala sta mirno, brez naglice. Zdaj jih je ustavil Mironov, postaren, skromen mož, ki so ga vsi spoštovali zaradi njegovega tretznega, čistega življenja.

»Vi tudi ne delate, Danilo Ivanovič!« ga je vprašal Pavel.

»Žena mi je na porodu. No, in dan je tak — tako nemire!« je Mironov odvrnil, pazljivo ogledajoč tovariša, nato pa polglasno vprašal:

»Kako je, fanta? Pravijo, da mislite napraviti ravnatelju škandal in mu pobitite?«

»Saj nismo pijani!« je Pavel vzklknil.

»Samo z zastavami pojdemo po ulici in pesmi bomo peli!« je rekel Malorus.

»Le poslušajte naše pesmi — v teh je naša vera!«

»Vašo vero poznam!« je Mironov zamenjeno dejal. »Bral sem vaše spise... Glej, Nilovna!« je vzklknil. »Greš mar tudi ti na punti!«

»Človek mora vsaj pred smrtno stopiti pravici ob strani!«

»Viš jo!« je rekel Mironov. »Torej bo menda res, kar pravijo, da si nosila prepovedane knjižice v tovarno?«

BITKA ZA MADRID

Odlomek iz knjige »Bili smo v Španiji«, ki jo je po pripovedovanju spominov slovenskih prostovoljev uредil A. Marvin

»2. decembra (1936) so fašisti nadaljevali napade, toda brez večjih uspehov, ker smo menjali skrivališča, brž ko se je aviacija oddalila in njihovo topništvo je tolko v prazno.

Istega dne okoli poldneva pa so začeli fašisti resnejši napad. Na desni in levi so po dveh urah boja le vdrli v naše položaje. Naš bataljon je poslal polkovniku Galanu na pomoč najprej 3. četo, nato še drugo. Fašisti so še vztrajali. Tudi četrta četa našega bataljona je šla, da bi okrepila položaje tega sektorja. Ostala je le moja četa, ki je je bilo pravzaprav le za dober vod, ker so jo tako razredčile prejšnje bitke. Južni del vasi je bil že v nasprotnikovih rokah. Proti nam so se bili falangisti in Marokanci. Topništvo je bilo italijansko, kakor smo kasneje zvedeli, tedaj pa smo vedeli le, da so šrapneli in granate italijanskega izvora. »Fabbrica munizione Terni« je pisalo na dnu granate.

Nenadoma so fašisti prodri do gra-

diča na južni strani vasi. Njegov go-

spodnji položaj je bil neprecenljive

vrednosti za nas in za nasprotnika.

Ni minilo četrte ure, že je bila sovraž-

nikova aviacija odhode severno od gradiča. Toda gradič je bil že zopet v naših rokah. Ta nemadni napad moje čete, ko so naši zaradi preplaha že bežali, me je stal res nad 20 mož, ki so obležali med ranjenimi in ubitimi, toda uspel je le! Mislim da so Frankovci, brž ko so zasedli gradič, obvestili svoj štab, ta pa takoj aviacijo, naj nas »bežeče« popolnoma uniči. Tedaj pa je naš bliskoviti napad tako presenetil sovražnika, da ni več utegnil sprememnit napada v obrambo in s tem obdržati zavzetne položaje. Presenečenje je bilo tako veliko, da nam je uspelo zajeti nekoliko Marokancev, kar je le redko komu uspelo.

»Kdo to pravi?« je vprašal Pavel.

»I, ljudje! No, zdravi ostanite — pa spodobno se držite...«

Mati se je tiho smejava, prijetno ji je bilo, da so tako govorili o nji. Pavel ji je smehljaje še rekel:

»V ječi boš sedela, mama!«

Sonce se je vzdignilo čedalje više in prilivalo svojo toplo in krepki hlad po-mladine dne. Oblaki so pluli počasneje, njih sence so bile postale redkeje, prozornejše. Mehko so polzele po ulici in po stenah hiš, ogrinjale ljudi in oči-ščevale predmestje, kakor da bi brisale prah in blato s sten in streh in puščo z obrazov. Vse je postajalo nekam bolj veselo, glasovi so močnejše zveneli in za-gluševali daljni hrup rotapajočih strojev.

Spet so od vseh strani, skozi okna in z dvorišč, polzele in letele materi na uho razburjene in jezne, zamišljene in vesele besede. A zdaj jo je obhajala želja, da bi jim oporekala, se zahvaljevala in pojaznjevala — želja, da bi se pomešala v udruženo pisano življenje današnjega dne.

Za učilnim vogalom, v tesni stranski ulici, se je bila zbrala množica kakih sto ljudi, in sredi teh se je razlegal glas Vjesovščikova:

»Kri nam izžemajo, kakor malinam sok!« so padale njegove okorne besede ljudem po glavah.

»Tako je!« je bučno pritrdirlo nekaj glasov.

»Fant si prizadeva!« je dejal Malorus. »No, pa mu pojdem pomagati!...«

Okrenil se je, in preden ga je utegnil Pavel udrižal, se je njegovo dolgo, gibčno telo že zavijalo v množico kakor odčepnik v zamašek. Njegov pojoči glas je zadonel:

»Tovariš! Pravijo, da žive na svetu razni narodi — Judje in Nemci, Angleži in Tatari. Jaz tega ne verjamem! Samo dva naroda sta, dve plemeni, ki se ne moreta spraviti med seboj — bogatin in siromak! Ljudje se različno oblačijo in različno govorijo, ali že pogledate, kako ravnajo z delovnim ljudstvom bogati Francenci, Angleži in Nemci, tedaj boste videli, da so za delavca vsi — bašibozuki, vrag jih naj vzame!«

In množice se je začul smeh.

»In če pogledamo z druge strani, bomo videli, da žive francoski, tatarski in turški delavreči prav takšno pasje življenje kakor mi, rusko delovno ljudstvo!«

Iz ulice se je nagrinjalo čedalje več poslušalcev; ljudje so se drug za drugim molče vzpenjali na konce prstov, stezali vravote in pritisnali v stransko ulico.

Andrej je še bolj povzdignil glas.

»V tujini so delavci že spoznali to preprosto resnico, in danes, na svetli dan prvega maja...«

»Policijske je nekdo zavplil.

Iz ulice so jahali v stransko ulico, na-ravnost proti ljudem širje redarji na konjih in mahajo z biči kričali:

»Razidite sel!«

Ljudje so grdo gledali in se neradi narančili konjem. Nekateri so lezli na plo-tovce.

»Svinje so posadili na konje zdaj pa krulijo — proti tem smo še mi junak!« je kričal od nekaj zvenec, vročekrvene glas.

Malorus je ostal sam sred stranske ulice, in dva konja sta se mahajo z glavo pomikala proti njemu. Umaknil se je v stran, a tisti mah ga je zgrabila mati za roko in ga godrnja potegnila s seboj.

»Obljubil si, da ostaneš pri Pašu, pa razsajaš na svojo pest!«

»Ne zameritel!« je rekel Malorus in se nasmehnil.

Nilovno je obšla nemirna, moreča utru-jenost, ki se je dvigala od znotraj kakor omotica in čudno spremajala v njenem srcu žalost in veselje. Zelela je, da bi vsaj že kmalu zatulila opoldanska sirena.

Prišli so na trg, sredi katerega je stala

cerkev. Okrog te, v cerkveni ogradi, je stala in sedela množica kakih pet sto glav veselje mladine, vznemirjenih žensk in majhnih otrok je bilo zbranih. Množica je valovala sem ter tja, ljudje so nemirno dvigali glave in nestrpo pričakujče gledali v daljavo, na vse strani.

Povsod si čutil nekaj vzesenega nekateri so bili videti raztreseni, drugi so se postavljalci z drznim vedenjem. Tiho so zveneli potri ženski glasovi, moški so jim nejevoljno obračali hrbet, kdaj pa kdaj se je oglasili zamolkla kletvica. Trdn odločnost se je prepričala s prepadenostjo in plahostjo. Zamolkli hrup sovražnega trenja je objemal pisano množico.

»Mitjenka!« je tiho drhtel ženski glas.

»Imej usmiljenje s seboj...«

A resni glas Sizova je mirno in prepričljivo govoril:

»Ne, mladine ne smemo puščati na celiči! Panetnji so postali od nas in bolj pogumno žive! Kdo nam je rešil močvirsko kopekjo? Oni! Tega nikdar ne pozabimo. Po ječah so jih vlačili zaradi tega a — korist smo imeli vsil!«

Sirena je zatulila in s svojim črnim glasom požrla človeške razgovore. Množica se je zdrznila, sedeči so vstali; za trenutek je vse obmrlo v napetem pričakovanju, in mnogo obrazov je prebledelo.

»Tovariš!« se je zveneče in močno razlegal Pavlov glas. Suga, vroča megla je zapekla mater v oči, in s hitro kretajo telesa, ki se mu je bila ta mah vrnila moč, se je postavila sinu za hrbet. Vsi so se obrnili k Pavlu in ga obdali kakor žlezni opilki košček magneta.

Mati mu je gledala v obraz, a videla je samo oči, ponosne, drzne, žareče...

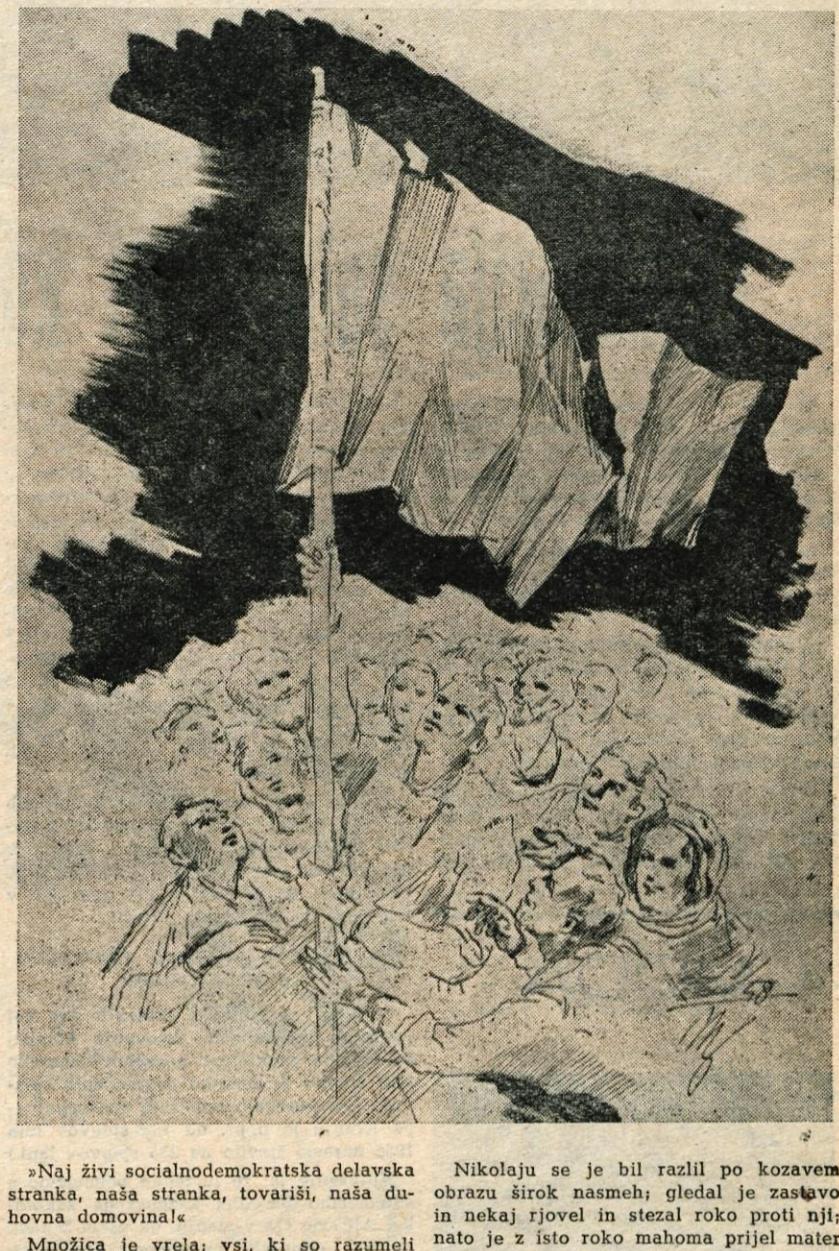
»Tovariš! Sklenili smo, da odkriti iz-povemo, kdo smo; danes razvijemo svojo zastavo, zastavo razuma, resnice in svobode!«

Dol, bel drog se je zabliskal v zraku, se nagnil, prerezal množico na dvoje in zginil v nji, in čez minuto je kakor rdeča ptica zaviralo nad navzgor obrnjenimi obrazi ljudi široko platio delavske zastave.

Pavel je vzdignil roko — drog se je zamašil, kakih deset rok je prijelo za beli, gladki les, in sredi teh je bila roka njegove materje.

»Naj živi delovno ljudstvo!« je zaklical.

Na stotine glasov mu je odgovorilo z grmečim krikom.

»Naj živi socialnodemokratska delavska stranka, naša stranka, tovariši, naša duhovna domovina!«

Množica je vredla; vsi, ki so razumeli pomen zastave, so se prerivali k nji; Mazin, Samoilov in oba Gusjeva so stopili Pavlu ob stran; Nikolaj je s pobešeno glavo razpehal ljudi, in nekaj mladih fantov, ki jih mati ni poznala, jo je z žarečimi očmi odrivalo s poti...

»Naj žive delavci vseh dežel!« je Pavel zaklical. In z močjo in radostjo, ki staš in še naraščali, mu je odgovoril, dušo pretresajoč glas tisočernega odmeva.

Mati je zgrabila Nikolajja in še nekoga za roko. Ceprav ni jokala, je vendar od solz komaj dihal, noge so se ji tresle in z dehtecimi ustnicami je ponavljala:

»Ljubi moji...«

Nikolaju se je bil razil po kozavem obrazu širok nasmej; gledal je zastavo in nekaj rjovelj v stezel roko proti nji; nato je z isto roko mahoma prijal mater obrog vratu, jo poljubil in se zasmejal.

»Tovariš!« je zapel Malorus in s svojim mehkim glasom prevplil hrup množice. »Zdaj smo krenili na krijevo pot v imenu novega boga, boga luči in resnice, boga razuma in dobrute! Daleč je naš cilj, in trnjevi venci so blizu! Kdor ne veruje v moč resnice, kdor nima poguma, da bi do smrti stal začno, kdor ne zaupa vase in se boji trpljenja — ta se naj odstrani iz naših vrst! S seboj pa vabimo tiste, ki verujejo v našo zmago; tisti, ki našega cilja ne vidijo, naj ne hodijo z namami, takih čaka samo gorje. V vrste, tovariš!«

Naj živi praznik svobodnih ljudi!«

Drugi dan je prišlo dve sto tisoč bed-nežev pred mestno hišo ustoličevati svoje izvoljene. Bataljonski bobni so ropotali, nad zastavami so bile pritrjene jakobinske čepice, na puškah rdeče rese, mrglo-lelo je rednega vojaštva, topničarjev in mornarjev, zvestih Parizu, ko so šli po vseh cestah proti Grévskemu trgu kakor pritoki velikanske reke. Na sredini mestne hiše nasproti srednjega vhoda je bil postavljen veliki oder. Nad njim je stal in ga varoval kip republike, z rdečo opasico čez prsi, žareč v rdečih svečnjih. Nad vratom je bil neskončna sila, pre-dana določeni misli: občinski neodvisnosti. Neprecenljiva moč v tej uri splošne slabosti, tako dragocena stvar kakor v brodomolu rešeni kompas, ki more rešiti prežive.

Trušč je utihnil, prisluhnili so. Na oder so stopili člani Osrednjega odbora in komune z rdečimi opasicami čez prsi. Ravier: »Osrednji odbor prenaša svojo oblast na komuno. Državljanji, srce mi je preveč polno veselja, da bi mogel govoriti. Dovolite mi samo, da počastim pariško prebivalstvo za veliki zgled, ki ga je pravkar dalo

družinski potenki

Legalizacija splava ali kontracepcija?

V zvezi z akcijo za legalizacijo abortusa, ki jo je začel predsednik Sveta zdravstva LR Srbije, smo se ginekologi Slovenije na svojem rednem sestanku dne 2. aprila letos enoglasno odločili proti legalizaciji splava.

Svojo odločitev smo utemeljili z resljicijo, ki je bila objavljena v dnevnem časopisu. Naj iz nje povzamem nekaj misli.

Legalizacija splava bi predstavljala korak z dalekosežnimi posledicami, ki jih je treba točno predvideti in osvetiliti z vseh strani, saj bi se lahko marsikdo poenostranskom opazovanju, kljub najboljšemu namenu, opredelil napačno.

Kljub izjavi nekega ginekologa: »da žena nema nikakvih posledic od abortusa«, nam naše izkušnje govore nasprotno. Ali smo potem takem res tako slabí

ginekologi, da moramo tako pogosto zdraviti posledice splavorov? Naj navedem nekaj podatkov iz tujine, kjer imajo še enake izkušnje, kljub dobrim pogojem in izdatni uporabi antibiotikov. Holtz (Stockholm) ima pri umetnem splavu 4,4 odstotka komplikacij. Mauleon (Švedska) objavlja od 15 do 33 odstotkov komplikacij pri umetni prekinitev nosečnosti. Trolle (Kopenhagen) govorji o 10,3 do 32,7 odstotka komplikacij in od teh od 1 do 6,7 odstotka težkih komplikacij. Oram (Dansk) navaja smrtnost zaradi splava v 2,5 odstotka primerov. Če pomislimo, kako veliko je žena, ki splavijo pri nas, si lahko predstavimo število onih, ki bi jih doletole posledice.

Pri nas se je namreč število dovoljenih splavorov, opravljenih na ginekoloških klinikih in ginekoloških oddelkih v Sloveniji, povečalo od leta 1952 do leta 1957 za 1700 odstotkov! (V Kranju od 94 primerov v letu 1956 na 202 v letu 1957!)

ABORTUS NE MOREMO PREPREČITI Z ABORTUSOM!

To nas uče izkušnje preteklih let, saj je kljub liberalnemu delovanju komisij za legalno prekinitev nosečnosti naraslo tudi število kriminalno povzročenih splavorov. Isto poročajo tudi tuje statistike! — (V Kranju je n. pr. od 187 splavorov leta 1956 naraslo število na 235 splavorov lani.)

Vprašanje je, če tu lahko pomagamo s spremembijo besedila kazenskega zakonika. Ali smo res v stanju, da vsem ženam, ki žele odpraviti nezaželeno nosečnost, napravimo splav v ustavnosti v strokovno? V Sloveniji imamo le 47 ginekologov specialistov — prepričani smo, da v primeru legalizacije splava tega ne bi zmagli. Brez dvoma pa se tudi ne bi radi spremenili v poklicne aborterje!

Odlčno pa odklanjamo, da bi splav lahko opravljali tudi praktični zdravnik ali pa ginekologi po privatnih ordinacijah, ker smo trdno prepričani, da bi se pri tem zgodile mnoge nesreče z dalekosežnimi in nepopravljivimi posledicami.

Kje je torej izhod iz zagate? Najbrž ne v spremembji nekaj stavkov kazenskega zakonika, marveč v vztrajnem delu.

Ceprav bi bila to naša največja želja, nam je jasno, da tega problema ne moremo takoj rešiti. Idealno bi bilo, če bi nam uspelo, da žene, ki ne žele roditi — tudi ne zanosiso. **Edina prava pot sodobne regulacije rojstev in s tem borbe proti abortusu je moderna in v vsem svetu priznana kontracepcija.**

Ta si pri nas šele utira pot — toda ali naj se zaradi tega zatečemo k legalizaciji splava? Kontracepcija in legalizacija splava sta dve popolnoma nezdružljivi zadeli, je med drugim izjavil dr. Abraham Stone, eden največjih strokovnjakov za kontracepcijo, ki se je nedavno mudil pri nas. Dokler se kontracepcija bolj ne uveljavlja in razširi, naj delujejo komisije za legalno prekinitev nosečnosti liberalno kot do sedaj. Saj se izvršitev splava odločeni le tedaj, kadar gre za že daljšo nosečnost ali pa za prvo nosečnost. Iz zapisnikov naših komisij je razvidno, da je bilo opravljenih nad 80 odstotkov splavorov iz socialne indikacije, zato ginekologi predlagamo, da se v komisijo vključi socialni delavec, ki bi delal v komisiji in na terenu ter skušal pri odgovornih činiteljih urediti najbolj kričeče primere.

Vendar to, kar delamo v komisijah, predstavlja nujno zlo! Naša prizadevanja moramo usmerjati v preprečevanje tegata, ne torej v birokratsko omejevanje splavorov, marveč v ustvarjanje pogojev, da se bo čim manj žena odločila za prekinitev nosečnosti. Tu je področje dela za vse, ki žele ženam dobro.

Že na III. kongresu ginekologov in po-rodninčarjev Jugoslavije leta 1956 je bila soglasno sprejela resolucijo o kontracepciji, ki zahteva ustanavljanje kontracepcijskih posvetovalnic, masovno proizvodno kontracepcijskih sredstev in zagotovitev sredstev za ustanavljanje in delovanje teh poslovnih. Kaže, da te resolucije niso opazili niti vsi ginekologi, kaj šele ostali zdravstveni delavci. Krivda je tako tudi naša!

Proti kontracepciji nastopajo običajno tisti, ki je ne pozna. Med medicinskim delavci pa običajno tisti, ki se boje kontracepcije, ker bi jim kvaril dober zaslugek pri opravljalnju kriminalnih splavorov. Tako nam lahko pri propagiranju kontracepcije neverjetno škoduje babica iz izjave: »da uporaba kontracepcije povzroča raka,« pa čeprav je to še tako nesmiselno. Ravnov nasprotno, pri pregledu zaradi izbiranja kontracepcijskega sredstva prav pogosto odkrijemo bolezni in tako imenovane »ranice« na maternici lahko pozdravimo in s tem raka preprečimo.

Če bomo za kontracepcijo pridobili vse zdravstvene delavce v javni zdravstveni

službi in ne samo te, ampak če bomo o kontracepciji govorili tudi našemu prebivalstvu, se bodo uspehi brž pokazali.

Pri tej kontracepciji prosveti, ki naj bo del splošne zdravstvene prosvete, pa zamenemo na že načet problem — na poglavje seksualne vzgoje, ne samo žene, ampak tudi mož.

Na Švedskem je seksualna vzgoja vključena v šolski pouk. Sistem pouka je naslednji: med 7. in 8. letom starosti govorje otrokom o obeh spolih, o nastanku živega bitja, o nosečnosti in poroki. Nato tri leta spolne vzgoje ni. Med 10. in 11. letom govore o funkciji spolnih organov, o menstruaciji, poljeci in onaniji. Med 12. in 16. letom pa obema spoloma skupaj govore o fertilitnosti, sterilnosti in kontracepciji. Do 16. leta mora biti spolna vzgoja končana. Na Dansku je spolna vzgoja vključena v učni načrt 95 odstotkov vseh šol.

Pri nas je stališče vzgojiteljev do tega vprašanja dejavno različno. Prepričani smo, da seksualna vzgoja spada v šolo in da mora biti dokaj zgodaj končana.

Torej vidimo, da bomo imeli še precej dela in brez dvoma težkega dela, težkega kot je spremembu besedila kazenskega zakonika. To pa smo dolžni storiti, saj so to interesi vsega ljudstva.

Dr. Igor Veter

Cilj naše družbe je uvesti obvezno predšolsko vzgojo za otroke od 5. do 7. leta starosti, kot imajo to že po raznih naprednih državah. Predšolska vzgoja je namreč temelj bodoče šolske vzgoje našnjega človeka. Sedaj zajema predšolska vzgoja pri nas komaj 5% otrok, kar je vsekakor zelo malo.

Občina Kranj je potrebo po predšolski izobražbi dobro razumela in zgradila nov vrtec na Planini. Ugovori, da bo vrtec premajhen, niso na mestu, kajti bolje je, da so vrtci porazdeljeni na raznih krajin mest, kot pa, da bi imeli nekak centralni otroški vrtec. Te vrste zgradbe niso primerne niti z vzgojnega niti z zdravstvenega stališča, razen tega pa morajo otroci predaleč hoditi.

Prednost nove stavbe je v tem, da je pritlična in da ima centralno kurjavo. Sobe so velike, zračne in sončne. Otrokom so nadvse všeč umivalnice, kjer se lahko po mili volji umivajo in tudi pogledajo v zrcalo. Tla so higienična, obložena z gumo. Škoda pa je, da nihče ni misil na stanovanja za vzgojiteljice. Zdaj bi bilo treba urediti še okolje, predvsem igrišče, vrt, ograjo in preložiti stališče. Na vse to ne smemo pozabiti.

Vrtec lahko sprejme 70 otrok in je že polno zaseden. Sprejemamo samo otroke zaposlenih staršev. Radi bi ustregli tudi

PATENTNE KOZARCE ODPIRAMO

Konservne oziroma patentne kozarce včasih težko odpremo, ker se je gumast obroček spritel z robom kozarca. V tem primeru počasi povlecimo razširjeni košček obročka, tako da pride nekaj zraka v kozarec, nakar pokrovček dvignemo. S silo, z nožem ali škarjam ne smemo odpirati, ker lahko poškodujemo brušeni stekleni rob ali obroček. Ako ne gre drugače, vtaknemo kozarec v toplo vodo, da se nekaj ogreje, nakar obroček kmalu popusti.

Za krajše večerne urice

Previdno izrežite vse črne lise, jih pravilno zložite in dobili boste neko žival.

Veselo pričakovanje Resmanovih otrok

»Mamica, ali bomo mi kam šli za 1. maj?« je vpraševala 11-letna Alenka, ko je prisopihala iz šole. »Tovarišica učiteljica je danes že obljubila, da nam pred prazniki ne bo dala nobene naloge. Kar brezkrbno jih preživitelj?« je dejala. Moji sošolci bodo skoraj vsi šli na izlete z domačimi, pojdimo še mi kamo!«

»Nagovor očeta, je odgovorila mati. Ona mu ni hotela reči. Zadnje čase je hodil zdoma najraje sam. Tudi ob nedeljah ni nikogar od domačih povabil s seboj. Žena je večino nedeljskih popoldnevov prebila sama doma. Otroci Mimica, Janko in Sonja so si poiskali družbo zunaj in tega jim tudi ni branila, čeprav ji je bilo dolgač brez njih. Privoščila jim je razvedriло v igri z vrstniki.

Za prvomajske praznike je bila že dve leti doma. Lani je odšel mož s kolektivom podjetja nekam na Primorsko. Dan pred odhodom se je nespretno opravičil, da je za svojce zmanjkalo prostora v avtobusu.

»Že dobro, pa drugič,« je dejala navidezno mirno, v resnici pa ji je bilo hudo, ker je vedela, da bodo ostali z družinami in da se ga bo mož v družbi Požarjevega Miha in Smrekarjevega Toneta spet pošteno nalezel.

Zvečer je Mimica pripravila očetu prav zočeto. Sestrice Sonjo in brata Janka je nagovorila, da ji bosta pomagala prepričati očeta za skupen izlet. To jim je tudi uspelo. Oče se je vrnil domov dobro razpoložen in zdrženemu nastopu najmlajših se skoraj ni mogel upirati. Nekoliko ga je morda tudi zapekla vest, ko mu so otroci dopovedovali, da bodo njihovi sošolci šli na izlete s starši. Žena se tega pogovora ni udeleževala, kljub temu pa je vedel, da je z otroki istih misli in bi jo veselilo, ko bi praznike preživel v družinskem krogu.

»Kmečki dom, kako si lep v svoji domačnosti, kako si ljubek! Z veseljem in skrbo te ureujejo tvoji prebivalci. Veste vnašajo v twoje prostore praktično svetlo pohištvo, z velikimi okni so dali možnost soncu, da te je vsega osvetlil in te napravil še lepšega. Res, vse je tako srečo.«

Tudi »hiša«, kjer se zbira vsa družina, posebno v dolgih zimskih večerih, da preživi tam najlepše trenutke družinske življenja, je postala vse drugačna, zadihalo je. Seveda pa ji niso vzel vsega, kar je bilo v njej starega. Še vedno stoji v njej starodavna skrinja, pokrita s čistimi platnenimi pribicem, ki ga je izvezla skrbna roka. Se je v njej kolovrat kot simbol preteklosti, še jo krasi lepa javorjeva miza in okoli nje udobna klop. Tako je tudi prav. Kmečka hiša mora kljub novim praktičnim pridobitvam ohraniti lepoto in domačnost, ki ji je dala preteklost, da bodo ljudje našli v njej res zdrav in prijeten dom. Tilka Jesenik

RECEPTI

KOSILO:

OCVRTE MOŽGANOVE REZINE V KOSTNI JUHI
MESNA OMKA, ZABELJENE TESTENINE, SOLATA
ZVITEK IZ RABARBARE

Juh: kosti, jušna zelenjava in začimbe.

Možganove rezine: 2 žemlji, 10 dkg telečih možgan, 2 dkg surovega masla, čebula, zelen peteršilj, 1 jajce, sol, poper, ena osminka litra mleka.

Možgane denemo v vročo vodo in odstranimo kožico. Nato jih sekeljamo, prepramo s čebulo na maslu, dodamo zelen peteršilj, jajce, sol in poper. S tem namažemo na centimeter debelo narezane žemljine rezine in jih ovremo na masti.

Mesna omaka: pol kilograma govedine, 4 dkg masti, čebule, žlico moke, kisla kumarica, sol, poper, zelen peteršilj in smetana.

Zmleto meso oprazimo s čebulo na masti, dolijemo malo vode in dušimo do mehkega (govedina 1 uro). Nato potresemo z moko, jo oprazimo, dodamo drobno zrezano kumarico in kapre ter gorčico in zalijemo z juho. Jed nato osolimo in poporamo. Preden jo postavimo na mizo, jo dodamo še kislo smetano.

Zvitek iz rabarbare: Vlečeno testo: četri kilograma moke, beljak, topla voda, malo olja. Nadev: 12 dkg surovega masla, 10 dkg drobitin, 1 kg rabarbare, cimet, 20 dkg sladkorja, 5 dkg rozin.

Iz moke, olja, beljaka in tople vode napravimo vlečeno testo in ga, ko je pol ure pokrito počivalo na toplem, razvlečemo, potresemo s preprazenimi drobitinami, olupljeno in na koščke rezano rabarbaro, sladkorjem, cimetom in rožnimi. Zvijemo in pečemo približno 30 do 45 minut v pečici.

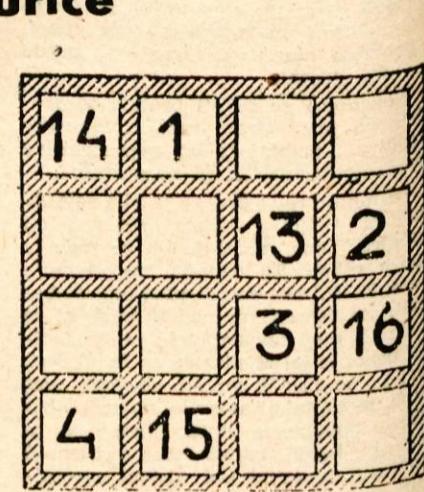
VEČERJA:

PLJUČKA Z RIŽEM IN ZELENJAVA

Tlečja pljučka skuhaj z jušno zelenjavou. Kuhane zreži na rezance in jih zdrobno čebulo oprazi na masti. Dodaj še očiščen riž, zaliž z juho, v kateri si kuhalo pljučka. Jed naj bo gosta.

Eto figura, narejeno iz 12 vžigalic. Poskusite narediti iz istega števila vodoravnih, na-vpičnih in diagonalnih vrstah 34.

V prazne kvadrante vstavite številke ta-ko, da bo vsota vseh v vodoravnih, na-vpičnih in diagonalnih vrstah 34.

Kraj moške srajce, primeren za tiste, ki neradi nosijo kravato

MLADA RASŤ

1. maj

»Povej mi očka moj, zakaj pri nas je praznik 1. maj?«

»Zato pač, sinko, ker pri nas zdaj ljudstvo le ima oblast, in 1. maj, — zapomni si, — je praznik delavnih ljudi. Naj kmet bo, delavec, težak, zdravnik, umetnik, učenjak; Kdor seje, dela in gradi, kdor zdravi, piše in uči; Kdor z glavo dela, kdor z roko, naj 1. maj mu praznik bo!«

»Pa reci, očka, kaj pa mi? Kdor majhen je, kaj ta gradi?«

»Kdor majhen, sinko, je, gradi, če v šoli pridno se uči, zato zdaj, sinko, pazi to, da praznik 1. maj ti bo!«

Ema Kompare

ALI ŽE VESTE...

...da se pri Uroševcu, majhni vasici na Kosovem polju vidi kaj redek pojavi. Rečica Nerodinka se namreč bližu te vasice viliči. Voda se razdvaja in teče del v reko Sitnico, le ta pa v Ibar in dalje v Moravo. Reka Morava, pa kakor vemo, se izliva pri Smederevu v reko Donavo in ta v Črno morje. Del Nerodinke pa teče v reko Lepenac, ki se izliva v Vardar in le ta v Egejsko morje.

... da raste na otoku Brač, blizu male vasice Milno velikanski bor, ki velja za najmočnejše drevo te vrste v naši državi. Strokovnjaki menijo, da je ta velikan dosegel že kaj častitljivo starost, baže že raste nad 450 let. Obseg debla meri nad pet metrov, pod njegovo krošnjo pa je okoli 2500 kvadratnih metrov tal v senci. Vsekakor je ta velikan v ponos mali vasici in ga v poletnih dneh tujiči kaj radi ogledujejo in počijejo v njegovih senci.

... da se je Makedonija, ki je bila pred drugo svetovno vojno znana kot najbolj zaostala dežela, sedaj po osvoboditvi močno razvila. Dežela brez tovarn je postala čez noč republika, v kateri se je močno razvila predvsem industrija. Mesta: Skopje, Tetovo, Bitolj, Štip so nagosto posejani z tovarniškimi dimniki. Posebno pa se je razvilo male mesteca Titov Veles. V njem in okrog njega so se pojavili svilarski kombinat »Nova Kamišova«, tovarna porcelana in sanitarnih naprav »Boris Kidrič«, tovarna kovinske opreme »Brata Košuljević«, tovarna krede »Prevalec«, luščilnica riža, tovarna keramike in še druga podjetja. Da je prišlo do tega razvoja in gospodarskega vzpona je treba iskati vzroke predvsem v velikem bogastvu raznih rud: kroma, svinca, cinka, magnezita, bakra, železa itd., ki ga kopljajo v Makedoniji.

... da živi in dela v kraju Petrinje na Hrvatskem Slavko Kušan, ki je pravi mojster-rezbar. Izdelki, ki prihajajo izpod njegovih prstov in jih oblikuje z nožem, so prave umetnine. Pred nekaj dnevi je mož izdelal violino in to iz samih vžigalic. Za izgotovitev glasbila je porabil »samo« 4568 vžigalic in jih je zlagal in lepil, predno je izgotobil violino, devet mesecev. Glasbilo je lepe oblike in tudi ton, ki ga daje, je prijeten.

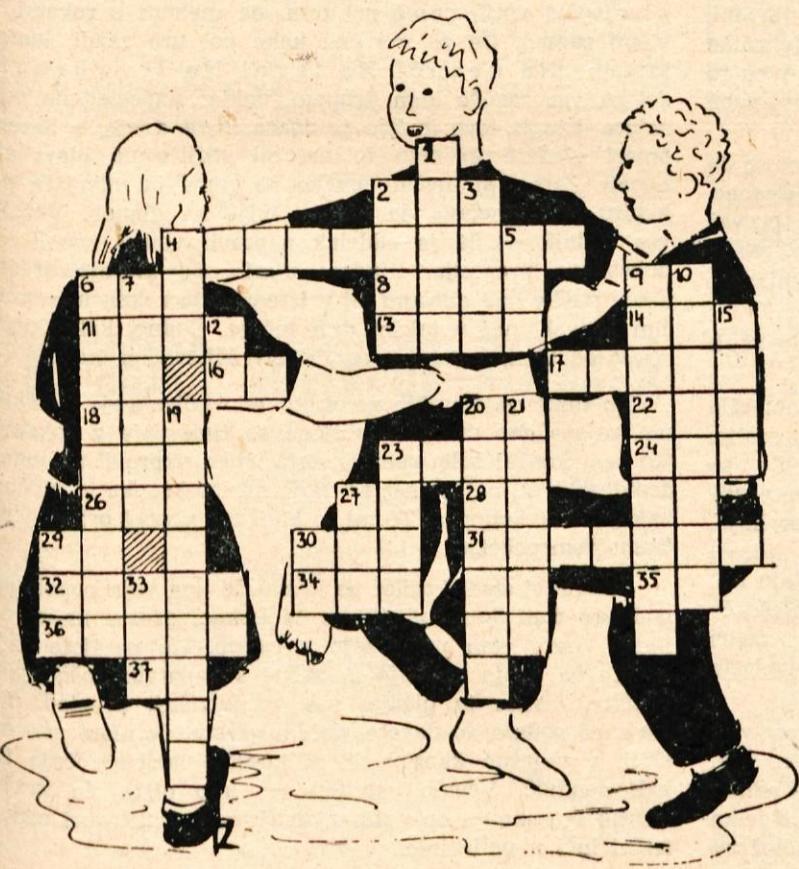
... da smo v zadnjih mesecih proizvedli za 31 odstotkov več električne energije kot lani v teh mesecih. To izredno prekoračenje plana proizvodnje je omogočila obilica padavin, seveda pa to ni edini vzrok. Treba je upoštevati, da so povečali v teh mesecih zmogljivost v elektrarni Jablanica ter v elektrarni Jajce in Mavrovo. Električno energijo izvažamo v Avstrijo, Italijo in tudi na Madžarsko.

Nagradna križanka Le k soncu, k soncu

Vodoravno: 2. grški bog vetrov, 4. spomladanska cvetlica, 6. naziv za Hercegovca (tudi naziv opere), 3. gorstvo v južni Ameriki, 9. osebni zaimek, 11. deveti ton, glas, 13. nered, zmeda, 14. kovačko delo, 16. povratno osebni zaimek, 17. glavno

zemlje, 32. igralna potrebščina, 34. žuželke, 35. predlog, 36. ljudje z velikimi očmi, 37. oziralni zaimek.

Napovično: 1. prepotena, 2. isti, prav tak, 4. glas, 5. zvišana nota, 6. z enakimi kramki, 7. gozdni sadež, soroden malini, 9. fo-

mesto slovenske države, 18. ocet, 20. kracica za pripis v pismu, 22. mesec, 23. debar, enota, 24. žensko ime, 26. bolezen možganov in srca, 27. nikalnica, 28. prvi črki evropske države, 29. ploskovne enote, 30. čas, doba, moško ime, 31. vrsta

sili, okameneli živalski ostanki, 10. del oblike, 12. igralna karta, 15. naloga, 19. tista s katero skupaj potujejo, 20. praznik dela, 21. orožje, meč, 23. ločilo, 27. delbraza, 29. če, 30. grška črka, 33. bolezen, vodna žival.

Vihar na morju

Bil je deževen dan in veter je zavijal okrog oglov.

»Ob takem vremenu zunaj ni prijetno,« je dejal stari mornar in si posadil na kolena obo vnučka.

»Nekoč sem doživel vihar,« je jel pripovedoval. »Nebo je v hipu potemelno, morje se je vzpenilo in velikanski valovi so se zaganjali v ladjo, jo premetavali in sukali kot igračo.

Če si stopil na krov, se ti je zdelo, kakor da si pod slapom. Veter je zavijal in rohnel in ladja je stokala in cvilila, kakor vidva, ko sta bila še majhna. Ne stati nismo mogli, ne sedeti, ne ležati. In vse naše obleke smo imeli premočene; vse na ladji je bilo mokro.

Se jesti nismo mogli v miru, Mizo je premetaval iz kota v kot in krompir

se je kotalil po podu kot frnikole. Žlice in vilice so se v tem direndaju pomesele med seboj in tako so mornarji le s težavo našli vsak svoj jedilni pribor.«

Stari mornar je za hip umolknil in prisluhnil, kako zunaj divja veter. Nato

In ladja je spet mirno drsela po mirnem morju...«

Stari mornar je pokazal skozi okno in obo vnučka sta s pogledom sledila njegovi kretnji.

»Zjasnilo se je,« je dejal.

je zmajal z glavo in povzel:

»Da, vihar na morju je huda, nevarna reč. Vesta, potlej pa je kar na lepom posijalo sonce in zjasnilo se je.

Vnučka sta stekla na bleščeni pesek. Stari mornar se je zadovoljno nasmehnil. Vstal je ter stopil za njima.

Na pesku so se sušile ribiške mreže.

Bliža se 1. maj

Prvi maj...

Misli se divje pode po glavi, hotele bi objet ves svet.

Prvi maj...

Monotonot udarajo kolesa vagona, trušč se izgublja v megleni solzavi dan.

»Jesenice,« je zaklical sprevodnik. Oglasile so se sirene, danes se mi zdi, da done bolj globoko, bolj prepričljivo. Delavci za puščajo tovarno. Ob pogledu nanje, me je objelo nekaj toplega, nekaj mehkega.

Spomnila sem se nekega starega kolejarja in slike v njem. Naslikani so bili delavci z rdečo zastavo, a pod njim je pisalo »boljševiki praznujejo 1. maj«. Bilo je pred desetletji, ko so delavci v deželah, kjer jih je kapitalizem tepljal in izkorisčal sklenili, da na dan 1. maja v znak protesta ne bodo šli na delo. Mnogokop so delavci dosegli, da so kapitalisti popustili, toda še danes so dežele, kjer delavci le v duhu praznujejo 1. maj. So pa dežele, med drugimi tudi naša, kjer vsa dežela s po-

nosom in radostjo praznuje 1. maj. Saj je to praznik, kot pravi Prešeren, vseki, ki v srcu dobro mislijo. Tako kot na Jeleniču bodo na Javoriku in vseh želzarnah delavci zapustili žareče peči — črni rudarji v Trbovljah bodo prilezli iz temnih jam in se bodo veselili; vsa dežela bo radostno vzdrhtela.

Prvi maj...

Iz sanj me je prebudil sprevodnik in v Mojstrani sem morala izstopiti.

Guzelj Zinka, učenka

II. let. VŠTŠ.

Kako se naučim igrati šah?

IX

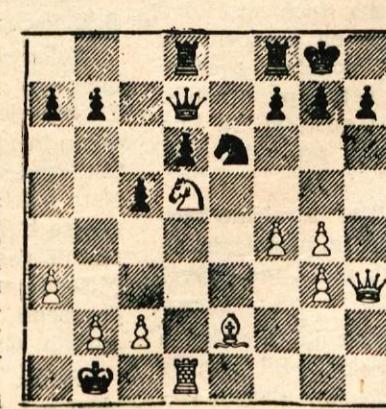
5. Slabe točke

Postavite figure na šahovnico v začetni položaj. Dobro si oglejte vsako posamezno figuro na svojem mestu. Ste kaj ugotovili? Prav gotovo! V vsakem taboru je eno zelo slabo polje: v belem f2, v črem pa f7. Tako je, saj ti dve polji ščiti le kralj in zdaj vam bo še bolj razumljivo, zakaj smo že zadnjiči rekli, da v otvoriti vsak stremi za tem, da bi čimprej rokiral. Ti dve slabli točki pa sta često tudi povod belega ali črnega za napad že v otvoriti. Zato svoje lovec postavita na polje c4 oziroma c5.

Tudi po rokadi nastane v vsakem taboru pa ena slaba točka (h2 in h7), vendar manj kot sta prvi dve. Kako pa se da v igri lepo izkoristiti tudi slabli točki h7 (h2), je eden najlepših primerov partija med Markom in Salgerjem, ki sta jo igrala leta 1900 v Černovicah. Pozicijo prikazuje diagram. Beli je potegnil 1. Le2-b5! ... z namenom, da prežene kraljico in ji s tem prepreči kontrolo nad poljem e7. 1. ..., Dd7×b5 ; 2. Sd5—e7+, Kg8 h1 mat.

—h8, 3. Dh3×h7+, Kh8×h7, 4. Td1— Slabo točko v poziciji predstavlja tudi zaostali kmet na odprtih linijah, ker ga nasprotnik z vsemi svojimi lahkim in težkim figurami ponavadi zlahka osvoji.

Slaba polja pa so tudi takoimenovane »luknje«. Te nastanejo zaradi slabih potez s kmeti. Luknje so tista polja v lastnem taboru, ki niso zavarovana s kmeti. Postavite bele kmete na polja: a2, b3, c2, d3, e2, f3, g2 in h3. Stiri luknje ste dobili: a3, c3, e3 in g3.

Kako se vam lahko v najmanjšem številu potez lahko maščujejo te luknje, najlepše pokaže »norčev mat«. Da, zaradi slabih potez belega s kmeti, je črni dosegel zmago že v drugi potezi. 1. g2—g4?, e7—e5, 2. f2—f3?, Dd8—h4 mat.

Zdaj, ko smo se pogovorili o nekaterih najvažnejših rečeh, na katere se moramo v otvoriti vedno ozirati, bomo pogledali, kako so otvorite razdeljene. Otvorite so: odprte, polodprtne, zaprte in nepravilne. To je sicer prva razdelitev, za katero je značilnih le nekaj prvih potez. Vsaka od teh skupin pa se potem deli še naprej.

Odprte otvorite so vse tiste, v katerih beli in črni v prvi potezi potegneta kmeta pred kraljem za dve polji. Torej: beli e2—e4, črni pa e7—e5. Med temi otvoritvami so najznačilnejše: italijanka, španka, kraljev gambit itd.

Polođpte so vse tiste otvorite, v katerih beli v prvi potezi potegneta kmeta pred kraljem za dve polji. Torej: beli e2—e4, črni pa e7—e5. Med temi otvoritvami so najznačilnejše: sicilijanka, francoska, Caro-Can, Aljehinova obramba in tako dalje.

Zaprte otvorite so tiste, v katerih beli niti črni v prvi potezi ne potegneta kmeta pred kraljem, temveč najpogosteje kmeta, ki je pred domo. V to skupino spadajo: damin gambit, damina igra, Grünfeldova obramba, kraljeva indijska, Grünfeldova indijska, slovenska obramba, angleška otvorite itd.

V četrto skupino — nepravilne otvorite — pa sodijo vse tiste otvorite, ki v šahovski teoriji še niso dovolj raziskane in katerih zaradi njihovih prvih potez nikakor ne moremo prištevati v katerokoli skupino izmed prvih treh.

FaBo

5 let samostojnosti kolektiva ELEKTRO - KRAJN SILA V ŽICAH

«Moj krojač. Moja frizerka. Moja branjevka.» Tako navadno govorimo, ko se spoznamo z ljudmi, ki nam delajo obleke, popravljajo čevlje, ob sobotah prihranijo štruco kruha itd. Čeprav nas včasih razočarajo, se le težko odločimo, da bi šli v drugo trgovino ali delavnico. Toda dobavitelje osnovnih potreb v hiši le malokdo pozna. Razen »inkasanta«, ki se vsak mesec pojavi pred števcem in predloži račun, nismo skoraj nikdar videli ljudi, ki delajo, se trudijo, popravljajo, urejajo in skrbe, da nam ne ugasne luč. Neznani so ti ljudje kot je neznan njihov proizvod - električni tok, ki ga

jih ukrotili s hidrocentralami, da ji lahko odvezamo čezno silo. Podjetje Elektro - Kranj razdeljuje velik del te sile ter jo po žicah razpošilja po Gorenjski. Od Radovljice, Tržiča do Selca in Skofije Loke je razpreddeno omrežje, kamor se pretaka elektrika. Tu je razvrščeno kar 112 transformatorskih postaj in nič manj kot 726 km vodov visoke in nizke napetosti. Če bi vse te žice potegnili ob železniški progi, bi segla iz Kranja do Beograda in še naprej — do Čuprije.

PRAZNIK USPEHOV

Upravičene so bile mnoge kritike v prejšnjih letih na zborih volivcev in drugod, ko so poudarjali, da je električno omrežje slablo, da... Se danes je to marsikje res, toda lani že so v Elektro - Kranj poprijeli resneje. Več sredstev iz amortizacije jim je bilo dovoljeno in vse so porabili za izboljšanje omrežja, da bi zadostili potrebam. Sami so zbrali 74 milijonov, še 20 pa so si jih sposodili od kranjske občine. Postavljalci so nove transformatorje, polagali kable, napenjali žice...

Letos je ta polet še večji. Že za prvomajske praznike hočejo iznenaditi mnoge prebivalce in jim nuditi boljši električni tok. Razen transformatorskih postaj v Vičrăh in Godešču bodo za praznike priklopili nove postaje še v Planini pri Naklem, v novem naselju pri Naklem, v Velovsem, prižgati hočejo električno luč v naselju Golo brdo pri Medvodah, v Seničici in Zlebeh. Okrepljeni tok bodo že za praznike poslali tudi stanovalcem na Virjah pri Tržiču in drugod. Prvi maj bo tudi za kolektiv Elektro - Kranj zasljeni praznik uspehov. Prebivalce Kranja pa so v pozdrav VII. kongresa ZKJ presenetili s fluorescenčno razsvetljavo, ki so jo v sodelovanju z drugimi podjetji postavili v nekaj dneh.

Montaža trafo postaje za novo naselje v Naklem

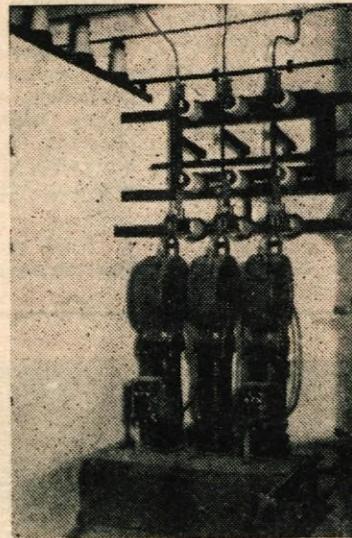
nihče ne vidi, razen iskre ob morebitnem stiku ali udarcu ob stikanju okoli varovalki.

OD KRAJNA DO ČUPRIJE

Nemoteno teče Sava proti Ljubljani. Sivo smo na več kra-

KAM 104 MILIJONE?

Ko so nedavno razpravljali v svojem delavskem svetu o letosnjih potrebah in možnostih, so imeli 104 milijone dinarjev na razpolago. Približno 84 milijonov bodo dali iz svojih sredstev, 20

Visokonapetostni prostor trafo postaje OLO Kranj

pa si jih bodo spet izposodili od kranjske občine. Toda zaskrbljeni člani delavskega sveta niso bili v zagati, ali bodo mogli porabiti ta denar, marveč kje je najbolj potreben, najbolj nujen, kje bi z njegovim investiranjem zadovoljili čimveč odjemalcev, potrošnikov. Govorili so o pod-

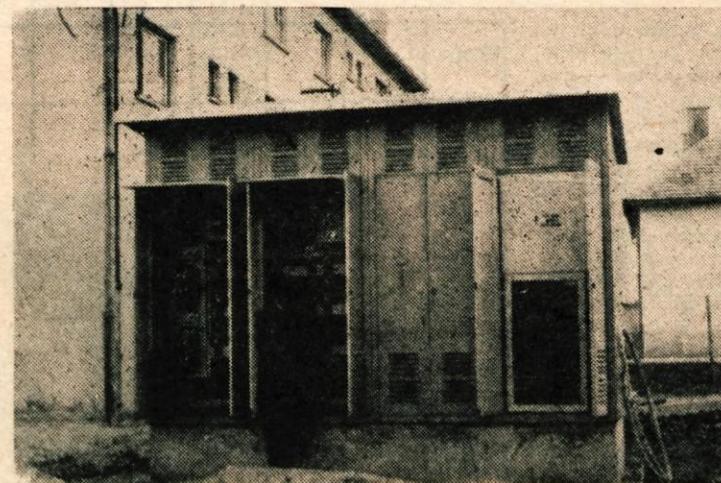
Monterji pri svojem odgovornem delu

triko in vrsta drobnih vprašanj raste istočasno z dviganjem števila naročnikov. V podjetjih so odgovorni električarji. Toda na vseh, pri »malih« odjemalcih v gospodinjstvu? Prav tu pa vedno raste potreba po usmerjevanju. Znatno hitreje kot se dviga proizvodnja energije, še z večjim tempom kot raste poraba toka

imamo težave,« pravijo v podjetju Elektro - Kranj. Toda tisočerata vprašanja potrošnikov, kako bi uredili porabo elektrike v hiši, kam priklapljam, kako rabili te električne pripomočke, zahtevajo posebne vrste službo. Že letos bodo ustanovili zato posebno servisno službo in skušali ljudem pomagati in svetovali v vseh teh primerih.

VEDNO ŽIVAHNI POSVETI

To je v Elektro - Kranj zelo pogosto. Ne gre za tisto sedežne ob morebitnem odmoru poleg ropolatajočih agregatov, ob brnečih transformatorjih, ob izkapanjih jamah za drogove, kadar si obrišejo znoj, da bi še z večjo silo nadaljevali delo. Ne! Važno, najvažnejše je takrat, kadar se člani delavskega sveta usedejo okoli mize, razgrnejo skicirke novih vodov, prošnje in želje iz podjetij, iz vasi in naselij. Njihove seje so vedno živahne, pestre, plodne. »Zmeraj imamo toliko vprašanj in problemov, da ni nikdar dolgač na sejnah. Toda vsi se dobro razumeamo. Takrat se ne oziramo na funkcije, ampak upoštevamo le dobre zamisli,« pravijo člani njihovega delavskega sveta. Zato ob 5-letnici svojega delovanja kot samostojno podjetje beležijo velike uspehe. Uspehi, ki so znak njihovega napora, dobre organizacije, na drugi strani pa tisočerih izgubljenih noči ob daljnovidih, uspeh številnih sklepov delavskega sveta in upoštevanje predlogov, želja in potreb prebivalstva. Zato se njihovih uspehov ne veselje le v kolektivu, marveč po vsej širni Gorenjski.

10 kV montažna trafo postaja na Planini

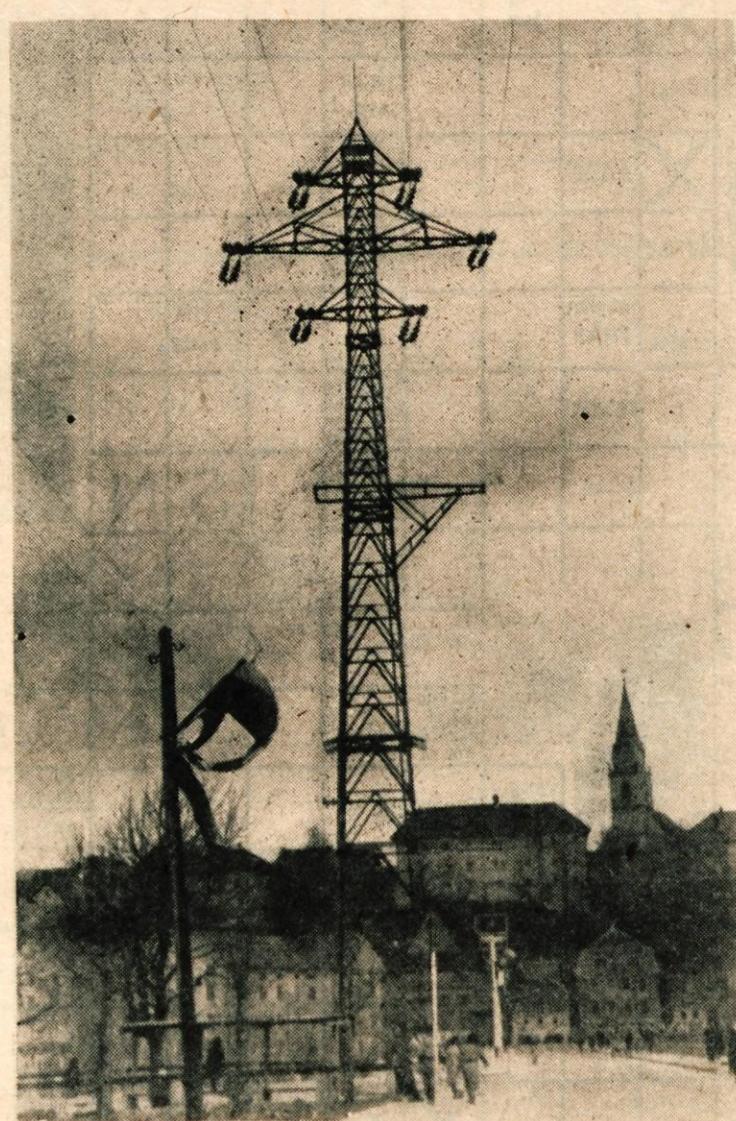
jetjih, ki morajo dobiti elektriko, se še z večjo vnemo zavzemali za male potrošnike, za novo zgrajena naselja, za zakotne vase... Govorili so tudi o železnicah. Čez 2 leti naj bi na gorenjski progi namesto okajenih lokomotiv vozile električne.

Spet so se v pomenku vrnili na vase. Lani so dali luč na Gabrško goro, v Breznicu, na Martinj vrh, v del Cerkelj in v druga nova naselja. Govorili so o Velovsem. Ce bi prebivalci tudi drugod toliko prispevali in pomagali kot tu, bi z letošnjimi 104 milijoni lahko zadovoljili še veliko veliko več ljudi.

Potem o mehanizaciji v podjetju. »Halo, halo! Je tam Elektro? Toka nimamo! Pridite, mudi se!« Monterji so odšli s kolesi, prišli izmučeni na kraj dela po dolgem času. Tako je bilo še lani! Letos — imajo mopede, motorje in avto. Spočuti prihite v najkrajšem času na pomokoč, v najkrajšem času spet zaveti luč in ljudje so zadovoljni.

Ob prazniku dela

*želi veliko nadaljnjih uspehov
vsem svojim odjemalcem
in poslovnim prijateljem*

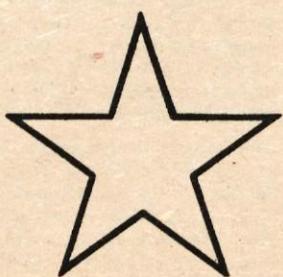

20 kV Medvode-Kranj ali jambor visokonapetostnega daljnovidova za preskrbo Kranja

KAKO BI, PROSIM...

Na taka vprašanja odgovarjajo njihovi monterji in električarji vsak dan. Način uporabljanja toka, kako napeljati elek-

Elektro - Kranj

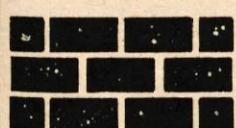

Okrajni ljudski odbor in vse množične organizacije Kranj

čestitajo prebivalstvu Gorenjske in vsem delovnim ljudem
socialistične domovine k Prazniku dela!

Opekarna - Kranj
Stražišče

čestita vsem
delovnim ljudem
ob mednarodnem prazniku
delovnih ljudi —
1. MAJU!

GOSTILNA
'PRI KOLODVORU'
Škofja Loka

čestita
vsem svojim
obiskovalcem
k prazniku dela —
1. maja
in se pripravlja
za obisk!

ROLETA KRAMJ

TOVARNA
OKENSKIH ROLET
IN MIZARSKIH
IZDELKOV

čestita
ob 1. maju
vsem delovnim
ljudem
in vsem
svojim
poslovnim
prijateljem

Cestitka delovnih
kolektivov ob 1. maju, se
pripravljata

STEFAN REŽUN
soboslikar in pleskar
Kranj

ANTON KOS
mizar
Kranj, Klanc 2

Z N A K
KVALITETE

Ob delovnem prazniku 1. maju

čestita vsem delovnim kolektivom in ustanovam
k njihovim doseženim uspehom

**delovni kolektiv „Iskre“,
tovarne elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov**

K R A N J

Ob 1. maju - Prazniku dela pošilja iskrene čestitke vsem delovnim ljudem Slovenije
DELOVNI KOLEKTIV BOMBAŽNE PREDILNICE IN TKALNICE TRŽIČ

A U T O P R O M E T K R A N J

- čestita
- delovnim ljudem
- ob Prazniku dela
- in zagotavlja,
- da bo ustrezal
- njihovim željam
- in zahtevam
- v prometu!

,JELOVICA“

medzadružni lesni kombinat

ŠKOFJA LOKA

CESTITA VSEM DELOVNIM
KOLEKTIVOM ZA DELAVSKI
PRAZNIK 1. MAJ!

Naša najstarejša in kvalitetno vodilna
tovarna čevljev

Pekō

Vam nudi v svojih lastnih poslovalnicah
v Kranju, Radovljici, Škofji Loki,
Bledu in Tržiču bogato izbiro
zadnjih modnih novosti.
Naš delovni kolektiv v proizvodni
in prodajni organizaciji
želi vsem svojim
vedno številnejšim odjemalcem
prijetno praznovanje našega velikega
PRAZNIKA DELA.

**Tovarna čevljev
„PEKO“ Tržič**

**TRGOVSKO PODJETJE
KURIVO
KRANJ**

čestita vsem svojim
cenjenim odjemalcem
k prazniku dela —
1. maja!

Delovni kolektiv
**Tržiške tovarne
kos in srpov**

čestita vsem delovnim ljudem
k največjemu delavskemu
prazniku —
1. maja!

Delovni kolektiv

ŽELEZARNE JESENICE

**pošilja vsem delovnim ljudem ob Prazniku dela -
1. maju iskrene čestitke**

Ob delavskem
prazniku želimo
vsem
delovnim ljudem
mnogo uspehov
pri
nadaljnji izgradnji
socialistične
domovine

**DELOVNI
KOLEKTIV**

**PREDILICA VOLNE
BEGUNJE**

Delovni kolektiv

TISKARNE KRANJ

**ob Prazniku dela
čestita
vsemu delovnemu ljudstvu**

Sitarska in žimarska zadruga Stražišče pri Kranju

ČESTITA ZA DELAVSKI PRAZNIK 1. MAJ

Ob 1. maju pošiljamo
borbene pozdrave
graditeljem socializma

**»Komunalni
servis«**

Podjetje za opravljanje
komunalnih uslug

K r a n j

Prvomajski
pozdrav vsem
delovnim
ljudem
socialistične
domovine !

**PROJEKTIVNO
PODGETJE
V KRAJU**

**Delovni
kolektiv**

**Opekárne
Bobovk**

pošilja
vsem delovnim
ljudem
ob največjem
delavskem
prazniku
1. maju
iskrene čestitke

Delovni kolektiv tovarne

„SUKNO“ ZAPUŽE

ČESTITA VSEM
DELOVNIM KOLEKTIVOM,
USTANOVAM
IN VSEMU DELOVNEMU
LJDSTVU
K DELAVSKEMU PRAZNIKU
1. MAJU

Iskren pozdrav k Prazniku dela,
1. maju pošilja vsem delovnim ljudem

Trgovsko podjetje „STOL“ Žirovnica